БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 187 (18.664). • Сешанба, 1983 йил 16 август • Баҳоси 3 тийин.

АЛОҲИДА-АЛОҲИДА УЧИШМОҚДА

УЧИШНИ БОШҚАРИШ МАРКАЗИ, 14 август. (ТАСС). 1983 йил 14 августда Москва вақти билан соат 18 дан 04 минут ўтганда биргаликдаги учиш программаси тугаллангандан сўнг «Космос-1443» кемаси «Салют-7» — «Союз Т-9» орбитал комплексидан ажратилди. Уларнинг бир-биридан ажралиши ва олисланишини космонавтлар Владимир Ляхов ва Александр Александров назорат қилиб турдилар.

«Космос-1443» кемаси 1983 йил 10 мартда «Салют-7» станцияси билан туташтирилган эди. Биргаликда учиш вақтида борт системалари, истиқболли космик аппаратлар конструкциясининг агрегатлари ва элементлари синаб кўрилди, катта габаритли комплексларни бошқариш методлари пухталаштирилди. «Космос-1443» кемасининг мотор қурилмаси ёрдамида бошқариладиган комплекснинг ҳаракат траекторияси бир неча бор тўғрилаб олинди. «Космос-1443» кемаси орбитага «Салют-7» станциясининг ишини таъминлаш ҳамда илмий-тадқиқот ва экспериментлар ўтказиш учун зарур бўлган уч тоннага яқин турли юкларни элтиб берди.

Космонавтлар Владимир Ляхов билан Александр Александров етти ҳафтадан бери космосда учиб юрибдилар. Ишлар программасида станцияни бевосита қуршаб турган атмосфера параметрларини «Астра-1» масс-спектрометрик аппаратлардан фойдаланиб тадқиқ этиш, экипажни контрол ва медицина кўригидан ўтказиш, велоэргометрда ва айланувчан йўлкада жисмоний машқлар билан шуғулланиш кўзда тутилган.

Телеметрик ахбороти маълумотларига кўра, «Салют-7» — «Союз Т-9» бошқариладиган комплекси ва «Космос-1443» кемаси ичидаги системалар нормал ишлаб турибди.

КПСС Марказий Комитетида партия ветеранлари билан учрашув

МОСКВА. КПСС Марказий Комитетида партия ветеранлари билан учрашув. (ТАСС — ЎзТАГ телефотоси).

ДОИМ САФДАМИЗ!

ПАРТИЯ совет халқини — кашшоф халқни комил ишонч билан ленинча бунёдкорлик ва тинчлик йўлидан бошлаб бормоқда. Мардона, фидокорона меҳнат, оммавий қаҳрамонлик ва сўнмас ҳарбий жасорат Ленин партиясининг миллионларча содиқ фарзандлари таржимаи ҳолининг муштарак босқичлари бўлиб қолди. Коммунистлар доим олдинги сафда бордилар, кишиларни ўрнак кўрсатиб, сабот-матонати, принципиаллиги, сахийлиги билан, доим шай бўлиб туриши ва оммага бошчилик қилиши билан, улуғ революцион меҳнат армиясининг оддий жангчилари бўлиши билан ҳамиша илҳомлантириб келдилар. Улар ҳозирги кунда ҳам завод цехларида, колхоз ва совхоз далаларида, конструкторлик бюролари ва илмий лабораторияларда шараф билан меҳнат қилиб, ҳамма жойда ўзининг граждалик, партиявий бурчини бажаришда юксак намуна кўрсатмоқдалар. Хизматларига яраша муносиб дам олаётган кишилар эса ёшлар билан ишлашни давом эттириб, коммунистик ғояларнинг оташин пропагандистлари бўлиб қолмоқдалар.

Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, Г. В. Романов, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Н. И. Рижков ўртоқлар 15 август куни КПСС Марказий Комитетида партия ветеранлари билан учрашдилар.

Учрашувни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари **М. С. Горбачев** очди:

Ҳурматли ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг топшириғига биноан шу залда ҳозир бўлган партия ветеранларини, меҳнат ветеранларини табриклашга ижозат бергайсиз.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси партия Марказий Комитетидаги бугунги учрашувимизни ҳам, совет жамиятидаги турли авлодлар, турли социал группаларнинг вакиллари билан бошқа учрашувларни ҳам Ленин анъаналарини давом эттириш деб ҳисоблайди.

Ўртоқлар! Сизлар совет кишиларининг шундай авлодига мансубсизки, бу авлод зиммасига революция қилиш, мамлакатни харобалар ўрнида тиклаш, социализм пойдеворини қуриш каби энг қийин ва шу билан бирга энг фахрли тарихий вазифа юкланган эди. Сизларнинг кўпингиз урушнинг оловли йўлларидан ўтгансиз.

Бу — оғир пайтлар эди. Биз ҳаёт-мамот жангига бордик. Тўйиб ухламаган ва тўйиб овқат емаган пайтлар ҳам бўлган эди. Бутун куч-ғайратни сарфлаб ишлашга тўғри келар эди. Аммо буюк мақсад буюк ғайрат-шижоатни яратди. Советлар мамлакати қаддини ростлаб олди, мустаҳкамланди, чиниқди, қўлга қурол олиб ўзини қаттиқ туриб ҳимоя қилди. Миллионларча тенгқурларингиз каби бу ерда ҳозир бўлган кишиларнинг ҳар бири ҳам босиб ўтилган йўлга — фидокорона меҳнат ва қаҳрамонона зафарлар йўлига ифтихор билан назар солиши мумкин.

Биз сизларни партия Марказий Комитетига иззат-ҳурмат ва миннатдорчилик сўзларини яна бир марта изҳор қилиш учунгина таклиф қилганимиз йўқ, албатта. Партия ветеранлари, меҳнат ветеранлари бутун совет халқининг буюк тажрибасини мужассамлаштирадилар. Сизларнинг бу тажрибангиз ва билимингиз муштарак ишимизга, ҳозирги пайтда партия ва халқ олдида, совет кишиларининг бутун-бутун авлодлари олдида турган вазифаларни ҳал этишга янада актив хизмат қилишини истаймиз.

Шу боисдан, ҳурматли Ленин партияси ветеранлари, бугун сизлар билан учрашиб, сизнинг тажрибангиз ва билимингиздан яхшироқ, кўпроқ фойда келтирадиган қилиб фойдаланиш тўғрисида гаплашиб олишни истаймиз. Бундай мулоқот масалаларни ўртага қўйишни ҳам, танқидий мулоҳазаларни ҳам, камчиликларни таҳлил этишни ҳам кўзда тутади, албатта. Хуллас, партиявийлик билан, ленинчасига самимий гаплашиб олайлик.

Мен суҳбатимизга қисқача кириш сифатида шу гапларни айтишни истадим.

Ўртоқлар, энди ким биринчи бўлиб сўзга чиқади? Кимга сўз бериш керак? Марҳамат.

1915 йилдан бери КПСС аъзоси, Советлар I Бутуниттифоқ съездининг иштирокчиси, партия ветеранларининг Ленинграддаги Октябрь революцияси давлат музейига ёрдам Советининг раиси **В. П. Виноградов** сўз олади. У ўртоқ Ю. В. Андроповга мурожаат қилиб, бундай дейди:

Аввало, партия ветеранларига доим эътибор қилаётганлиги учун КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросига чин кўнгилдан, самимий ташаккур изҳор қилишга ижозат бергайсиз. Биз бугун партиявий раҳбарликнинг ленинча услуби Марказий Комитетнинг, унинг Сиёсий бюросининг ишларида қандай амалга оширилаётганлигини зўр мамнуният билан ҳис этмоқдамиз. Бу ҳол партиянинг КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумлари қарорларига, Юрий Владимирович, Сизнинг нутқларингизда баён этилган йўл-йўриқларга мувофиқ кўраётган амалий тадбирларида зўр куч билан намоён бўлди.

Биз, партия ветеранлари партия билан ҳукуматнинг социалистик интизом ва тартибни мустаҳкамлаш борасидаги қарорларини астойдил қўллаб-қувватламоқ д а м и з. Биз ишчи коллективларида меҳнат мактаби ва революцион мактабни ўтганмиз. Шу сабабли биз онгли ижодий ва интизомли меҳнат натижасидагина бутун ноз-неъмат ва бойликларимиз вужудга келишини, халқ фаровонлигига эришилаётганлигини яхши англаймиз. Кўпларимиз улуғ Лениннинг шу ҳақда айтган гапларини эшитганмиз.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўртоқ Ю. В. АНДРОПОВ нутқи

Азиз ўртоқлар!

Бизнинг суҳбатимиз, худди кутганимиздек сермазмун, фойдали, айни Сиёсий бюро ҳам умид қилганидек бўлиб чиқди. Бу ерда янграган нутқларнинг учта характерли белгисини алоҳида ажратиб кўрсатгим келади.

Биринчидан, бу — уларнинг активлиги, чуқур партиявий эътиқодлилик руҳидир. Бу — коммунистик идеалларнинг сўнмас қимматига, партия бораётган йўлнинг тўғрилигига эътиқоддир. Боз устига, бизнинг ишончимиз комил бўлган, совет халқи интилаётган жамики яхшиликлар учун курашиш, садоқат билан курашиш кераклигига эътиқод ҳам шу жумлага киради, ўртоқлар. Яқиндагина биз РСДРПнинг Иккинчи съезди саксон йиллигини нишонладик, ўша съездда дунёда биринчи янги типдаги пролетар партияси барпо этилган эди. Ленинчи большевиклар партияси қудратли, енгилмас кучга айланди, унинг зиммасига инсоният тарихида янги давр очишдан, янги коммунистик цивилизацияни қуришга киришишдан иборат улуғ жаҳоншумул-тарихий вазифа тушди. Мана шу вазифани КПСС шараф билан бажармоқда!

Иккинчидан, муваффақиятларимизни ҳам, ҳали ҳал этилиши лозим бўлган проблемаларни ҳам баҳолашдаги реализм, вазминлик бизни қувонтиради. Фактлар қандай бўлса уларни шундайлигича кўриш, ижтимоий ҳаёт ҳодисаларининг мураккаблигини, зиддиятлилигини англаш, ҳеч нарсани бўрттириб кўрсатмаслик, аммо қилинган ишларни ҳам камситмаслик — илмий асосланган сиёсатнинг зарур шартларидир.

Ниҳоят, бу ерда тиниқ-равшан жаранглаган, ижодий новаторлик мулоҳазаларни ҳам уқтирмай ўта олмайман. Чунки орттирилган тажриба, қарор топган тасаввурлар, урф-одатлар, кўникмалар баъзан ғайриодатий бўлган янгиликни тушунишга халақит беради ва бундай воқеалар тез-тез учраб ҳам туради. Аммо коммунистлар, чин коммунистларнинг табиати бошқача. Улар учун ҳаёт тажрибаси шундай бир чўққидирки, шу чўққига чиқиб олиб, кўз олдида намоён бўладиган уфқларни яхшироқ кўриш мумкин. Бундай тажриба янгиликни ҳис этиш туйғусини сийқалаштирмайди, балки ўткирлаштиради, бундай туйғусиз ҳаёт, ривожланган социализмни такомиллаштириш практикаси олдимизга қўяётган вазифаларни ҳал этиб бўлмайди.

Хуллас, партия ветеранлари, меҳнат ветеранлари корпуси яхши формада, иш формасида, деб қайд этса бўлади. Бу — жуда қувончлидир. Дарвоқе, бундан бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас. **(Қарсаклар).**

Ўртоқлар! Партияда ва халқ орасида ветеранлар ҳамиша бениҳоя иззат-икромга сазовор бўлиб келганлар. Аввал бошда бу сўз «кекса солдат» маъносини билдирганини ўзларингиз биласиз. Энди эса «ветеран» тушунчаси бизда янги, инсонпарварлик маъноси билан тўлди. Чиниққан жангчинигина эмас, у билан бирга кадр ишчи, қишлоқ меҳнатчиси, хизмат кўрсатган олим, артист, муаллим, врачни, уларнинг ҳаммасини миннатдорчилик ва илтифот билан ветеранлар деб атайдилар. Улар куч-ғайратга тўлиб-тошган, юксак маънавий фазилатлар соҳиби бўлган кишилардир. Ватанга, партияга садоқат билан хизмат қилаётган кишилардир.

Ветеранлар — янги турмуш қуришнинг ноёб тажрибаси, бутун инсоният бойлигига бойлик қўшган тажриба соҳибларидир. Бу тажрибанинг тарихий доираси бир неча авлодларнинг зафарларини ўз ичига олади. Назаримда, ҳали яқиндагина революциядан аввалги стажга эга бўлган партия аъзолари, Ленин гвардиясининг букилмас курашчилари ветеранлар деб эъзозланар эди. Сўнгра биз учун дастлабки совет беш йилликлари даврларидаги социалистик мусобақа зарбдорлари, ташаббускорлари ветеранлар бўлиб қолишди.

Сизларнинг орангизда — Улуғ Ватан уруши йилларида социалистик Ватан ҳимоя қилиб қолинганлиги, душман тор-мор этилганлиги ва шавкатли меҳнат қилинганлиги учун бизнинг астойдил миннатдорчилигимизга сазовор бўлган кишилар ҳам бор.

Замон эса шитоб билан олға бормоқда, шу боисдан ҳозир сиз билан бизнинг замондошларимиз, қўриқ очган, дунёдаги энг катта гидроэлектр станцияларни барпо этган, космосни забт этган кишилар ҳам ветеранлар туркумига қўшиб қўйилмоқда... Шу тариқа замонлар бир-бирига пайваста бўлиб келмоқда. Ҳар бир авлоднинг зиммасига катта муштарак ишдан бир улуш тушмоқда. Коммунистик қурилиш тажрибасининг ўзигина яхлит ва ажралмасдир. Биз унинг бирон-бир қимматли заррасини бой беришга ҳаққимиз йўқ.

Ўртоқлар, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси Сизларни Марказий Комитетга таклиф этар экан, ветеранларнинг тажрибасидан қандай қилиб оқилона ва коммунизм иши учун кўп манфаатли тарзда фойдаланиш хусусида сизлар билан маслаҳатлашишни, шу ҳақда биргалашиб ўйлашиб олишни мўлжаллаган эди. Шу билан бирга, бу ерда ҳақли равишда таъкидлаб ўтилганидек, гап замонамизнинг конкрет вазифаларини, кўп жиҳатдан янги ва янгичасига мураккаб вазифаларни ҳал этиш учун кекса авлодларнинг тажрибасидан қандай қилиб фойдаланиш тўғрисида бормоқда.

Шу вазифалар ҳақида ўртоқлар гапириб ўтишди. Бу мавзуда менинг ҳам бир неча оғиз сўз айтишимга ижозат бергайсизлар.

КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумлари материаллари билан ҳаммаларингиз танишсизлар, албатта. Бу Пленумларнинг материаллари партия XXVI съездининг қарорларини иқтисодий қурилиш ва идеология иши эҳтиёжларига татбиқан конкретлаштириб берди.

Экономика ҳақида гапирадиган бўлсак, ишнинг моҳияти шундан иборатки, биз мамлакат иқтисодий тараққиётининг янги босқичига, ошиб бораётган имкониятлар ва ўсиб бораётган ижтимоий эҳтиёжлар бутун хўжалик иши даражасини жиддий равишда ошириш, экономика самарадорлигини анча кўтариш, бутун жуда катта хўжалигимизни узлуксиз ишлайдиган, яхшилаб созланган механизмга айлантириш зарурлигини тақозо этаётган даврга кирдик. Партия съездларида ҳам, Марказий Комитет Пленумларида ҳам шу ҳақда гапирилган эди.

Аммо биз шу йиллар мобайнида қилинган ишларни муносиб баҳолаш билан бирга, сўнгги съездлар ўртага қўйган вазифалар ҳали унчалик тўла-тўкис бажарилмаганини тан олмаслигимиз мумкин эмас. Аввало, экономикани интенсив ривожлантириш йўлига ўтказиш суръатлари бизни қаноатлантира олмайди. Бунинг турли сабаблари бор. Чамаси, биз янги вазифаларни ҳал этиш йўлларини унчалик зўр ғайрат билан қидирмаганлигимиз, кўпинча чалакам-чатти тадбирлар кўрганлигимиз, тўпланиб қолган инерцияни етарли равишда тез бартараф эта олмаганлигимиз ҳам панд берди.

Энди қилинмаган ишларни зудлик билан қилиб олиш керак. Бундай қилиш учун, бошқа ҳамма ишлардан ташқари, планлаштиришда, бошқаришда, хўжалик механизмида ўзгартишларни амалга ошириш зарур бўлади. Янги беш йилликка тамомила шай ҳолда кириш учун мана шундай ўзгартишларни қилишимиз лозим.

Ўртоқлар, бизнинг экономикамиздек катта миқёсдаги ва мураккабликдаги экономикада ғоят эҳтиёткор бўлиш керак, албатта. Етти ўлчаб бир кес, деган мақол шу ерда айниқса ўринлидир. Айни шу боисдан ҳам биз катта-катта қарорлар тайёрлаганимизда ҳар бир масалани жўда синчиклаб ўрганишга интиляпмиз, таклиф этилаётган янгиликлар қандай амал қилаётганини, улар план ва меҳнат интизомига, меҳнат унумдорлиғига, умуман ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигига қандай таъсир ўтказаётганини шошмай, осойишта ўрганиш учун кенг миқёсда экспериментлар ўтказяпмиз.

Энди идеология иши ҳақида гапирмоқчиман. Биз Пленум ўтказдик. Қарор қабул қилдик, энди асосий иш қилиниши — шу қарор бажарилиши керак. Бу гапнинг амалий маъноси нимадан иборат? Бунинг маъноси шуки, бахтга қарши, ҳали ҳам сўз билан иш ўртасида давом этиб келаётган узилишни бартараф қилиш керак. Бунинг маъноси шуки, одамлар билан жиддий равишда ошкора гаплашишни, ўткир масалаларни четлаб ўтмасликни ўрганиш керак. Бунинг маъноси шуки, ҳар бир кишини ижтимоий турмушнинг онгли, албатта, онгли қатнашчисига айлантириш учун меҳнаткашларнинг сиёсий маданиятини мунтазам равишда ошириш керак.

Буни биргина сўзлар билан, ҳатто энг яхши, энг соз сўзлар билан ҳам бажариш мумкин эмаслиги равшан. Биз иқтисодий ишни идеологик жиҳатдан таъминлаш ҳақида ҳақли равишда гапирамиз. Бироқ, идеология ишини иқтисодий жиҳатдан ёки — кенгроқ қилиб айтганда — социал жиҳатдан таъминлаш бундан кўп бўлса кўпки, оз аҳамиятга эга эмас. Чунки ҳар қандай турдаги тартибсизлик, хўжасизлик, қонунларни бузиш, юлғичлик, порахўрлик минглаб агитатор ва пропагандистларнинг ишини қадрсизлантириб қўяди.

Бинобарин, биз идеология ишини яхшилаш ҳақида гапирганимизда, кўп қиррали, комплекс вазифани ўз олдимизга қўямиз, бу вазифанинг ҳал этилиши барча соҳаларда актив ҳаракат қилишни назарда тутади. Бу гап идеологиягагина тааллуқли эмас. Ҳар бир катта вазифа ҳам маънавий, ҳам моддий, ҳам ташкилий омилларни назарда тутадиган комплекс ёндашувни талаб этади.

Мисол учун интизом масалаларини олайлик. Онгли интизом социалистик жамиятнинг табиатига хос хусусиятдир, яхши, ҳалол ишлаш бу интизомнинг натижасидир. Айрим жойларда эса интизомни мустаҳкамлаш тўғрисидаги даъватни ҳар бир кишининг ўз иш жойида фалон соатдан—фалон соатгача ҳозир бўлиши устидан қаттиқ маъмурий назорат дебгина талқин этдилар. Албатта, бунга ҳам кўз-қулоқ бўлиб туриш, прогулчиларни жазолаш керак. Бироқ, бошқа ҳақда ҳам ўйлаш лозим. Хўш, ҳар бир киши ўз иш жойида фалон соатдан—фалон соатгача нималар билан шуғулланади, у иш билан қандай таъминланган, у ўз топшириғини қандай уддалаяпти, унга унумли меҳнат қилиш учун зарур шароит лар яратиб берилганми — мана шундай масалалар ҳақида ҳамма жойда ҳам ғамхўрлик қилинган эмас, ҳолбуки булар—ҳал қилувчи масалалардир.

Ваҳолонки, социалистик интизомнинг моҳияти ҳар бир кишининг ўз иш жойида зўр ғайрат билан ишлашидан иборат. Бунга эришиш кечиккан кишиларни йўлакда ушлаб олишдан кўра қийинроқ, албатта. Аммо бош ва асосий масала мана шундан иборат. Бу ўринда кўп нарса яхши йўлга қўйилган идеологик, сиёсий-тарбиявий ишга боғлиқлиги табиий. Бироқ, бу иш меҳнатни замонавий усулда ташкил этишга, одамларни оқилона жойлаштириб қўйишга, пишиқ-пухта моддий-техникавий таъминотга, моддий ва маънавий рағбатлантиришнинг хилма-хил форма ва воситаларини такомиллаштиришга албатта таяниши керак. Қисқаси, ҳозиргина мен тилга олиб ўтган маънавий, моддий ва ташкилий омилларнинг уйғунлиги юксак меҳнат маданиятига олиб бориши мумкин, бу эса ишлаб чиқаришдаги тартиб ва интизомнинг энг ишончли гаровидир.

(Давоми иккинчи бетда).

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Корея Меҳнат партияси Марказий Комитети Бош секретари, КХДР президенти ўртоқ Ким Ир Сенга ва КХДР Маъмурий Кенгаши бошлиғи ўртоқ Ли Ден Окка телеграмма йўллаб, Корея япон милитаризми асоратидан озод бўлганлигининг 38 йиллиги муносабати билан Корея Меҳнат партияси Марказий Комитетини, КХДР Марказий Халқ Комитетини, КХДР Маъмурий Кенгашини ва бутун корейс халқини муборакбод қилдилар.

Совет Армияси Маньчжурияда ва Кореяда япон қўшинлари Квантун тўдасини тор-мор этганлиги ажнабий босқинчилар корейс халқини узоқ йиллар дучор этган мустамлака зулмига хотима берди, Кореянинг шимолий қисмида янги жамият қуриш учун қулай шарт-шароит яратди.

Ишчилар синфи, меҳнаткаш деҳқонлар ва зиёлилар узоқ вақт давомида кутилган озодликка эришиб, Корея Меҳнат партияси раҳбарлиги остида, Америка империализми агрессиясига қарши курашда ғалаба қозондилар, туб социал-иқтисодий ислоҳотларни амалга оширдилар, социализм қурилиши учун мустаҳкам замин яратдилар.

Озодликка эришилгандан кейин ўтган вақт ичида корейс халқининг фидокорона меҳнати туфайли, Совет Иттифоқи билан ва бошқа социализм мамлакатлари билан мустаҳкам ҳамкорликда Корея Халқ Демократик Республикаси саноат ва қишлоқ хўжалигини, фан ва маданиятни ривожлантиришда катта муваффақиятларга эришди. Эндиликда республика меҳнаткашлари Корея Меҳнат партияси VI съезди белгилаган иккинчи етти йиллик халқ хўжалик плани вазифаларини бажариш учун курашмоқдалар.

Совет Иттифоқидагилар қардош корейс халқини эришган муваффақиятлари билан табриклайдилар, унинг Америка қўшинларининг Жанубий Кореядан олиб чиқиб кетилиши ва мамлакатни ташқаридан аралашувсиз, тинч, демократик йўл билан бирлаштириш учун шароит яратиш йўлида олиб бораётган адолатли кураши билан бирдамдирлар.

Телеграммада СССР ва КХДР, КПСС билан КМП ўртасида анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари бундан кейин ҳам марксизм-ленинизм, пролетар интернационализми принциплари негизида, халқларимиз бахт-саодати йўлида, Осиёда ва бутун дунёда империализм кирдикорларига қарши биргаликдаги кураш манфаатлари йўлида, халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги учун, социализм ва коммунизм улуғ ишининг тантанаси йўлида ривожланаверади, деб ишонч билдирилди.

Биз озодлик кунида сизларга, КХДРнинг барча меҳнаткашларига социалистик қурилишда, муқаддас орзу — Ватанни бирлаштиришда янги-янги муваффақиятлар тилаймиз, дейилади телеграммада.

* * *

Корейс халқи Япония империализми мустамлака ҳукмронлигидан озод қилинган куннинг 38 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Ю. В. Андропов номига Ким Ир Сендан телеграмма олинди.

Бизнинг халқимиз, дейилади жумладан телеграммада, Совет Армияси билан биргаликда япон империалистик агрессорларини тор-мор этиб, Ватаннинг қайта тикланишига эришди ва ниҳоят янги, мустақил Кореяни барпо этишнинг кенг йўлига чиқиб олди.

Бугунги кунда халқимиз янги, суверен жамият қуришда қўлга киритган ажойиб муваффақиятлар негизида Корея Меҳнат партияси VI съезди белгилаб берган социалистик қурилишнинг истиқболли улкан вазифаларини муваффақиятли амалга ошириш учун, Жанубий Кореядан Американинг қўшинлари олиб чиқиб кетилишига ва Корё Демократик Конфедератив Республикасини барпо этиш йўли билан ватаннинг тинч мустақил бирлаштирилишига эришиш учун актив кураш олиб бормоқда.

Партияларимиз, мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари тинчлик ва социализм иши тантанаси учун, империализмга қарши олиб борилган муштарак кураш давомида барча соҳаларда марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми негизида мустаҳкамланиб келди ва ривожланди.

Корейс халқи бундан қувонмоқда ҳамда мамлакатларимиз ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари бундан буён ҳам иккала мамлакат — Корея билан Совет Иттифоқи халқлари ва социализм барча кучлари манфаатлари йўлида янада кенгайиб ривожланаверади, деб ишонч билдиради.

Байрам муносабати билан Сизга ва қардош совет халқига Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVI съезди қарорларини бажариш ҳамда Европада ва бутун дунёда тинчлик ва хавфсизликни ҳимоя қилиш соҳасидаги ишларда чин қалбдан улкан муваффақиятлар тилайман.

(ТАСС).

КПСС Марказий Комитетида партия ветеранлари билан учрашув

Ўртоқ Ю. В. АНДРОПОВ нутқи

(Боши биринчи бетда).

Бу ерда мен мазкур вазифалар ва проблемалар ҳақида гапираётганимнинг боиси шуки, улардан ҳар бирини ҳал қилишда партияга, халққа сизларнинг тажрибангиз ва билимингиз керак, азиз ўртоқлар. Зеро, социал ижодкорлик, келажак сари ҳаракат қилиш ўтмишда орттирилган жамики қимматли тажрибани сақлаб қолишни, кўпайтиришни ҳаққоний равишда тақозо этади. Бинобарин, сизларнинг олдингизда чиндан ҳам жуда катта ишлар турибди, ўртоқлар.

Аммо, ветеранларнинг тажрибаси ва билими айниқса зарур бўлган бир иш участкаси бор. Назаримда нима демоқчи эканимни пайқаб олдингизлар. гап ёшлар билан ишлаш ҳақида боряпти.

Бизнинг жамиятимиздаги авлодлар ўртасида, баъзан айтишаётганидек, оталар ва болалар ўртасида низо йўқ. Аммо бу гапдан бу соҳадаги ҳамма ишимиз силлиққина боряпти деган маъно асло келиб чиқмайди. Чунки ёшлар тўғрисидаги баҳс: улар ўз ўтмишдошларидан ёмонроқми ёки яхшироқми, деган масала устидаги баҳс бирон бир тарзда ҳамиша давом этиб келган. Ёшлари бир жойга бориб қолган кишилар баъзан: ҳозирги ёшларга қаранг-а, бизнинг давримиздаги ёшлар шундаймиди! — деб нолийдилар. Иккинчи томондан, ўзларига ёқмайдиган ҳамма иш учун «оталар»ни гуноҳкор қилишга уринувчи йигит-қизлар ҳам бор.

Ростини айтсам, бу баҳслар менга беҳуда туюлади. Ёш авлод бизнинг авлодимиздан ҳеч ёмон эмас, фақат у бошқача, янги авлоддир. Янги авлодлар эса, ротаприндда олинадиган нусхалар каби аввалгисининг айни ўзи бўлавермайди. Авлодларнинг ҳар бири аввалги авлоднинг тажрибасига муқаррар равишда таяниб, дунёни ўз таъбига кўра баҳолаб ўзлаштиради, бунёдкорлик фаолиятига янги усуллар ва воситалар киритади, ўз замонасининг шароитларига ва вазиятига мослашиб бораверади.

Умуман олганда эса, ўртоқлар, гарчи ҳар соҳада ҳам осон бўлмаса-да,— ҳар бир янги авлод бирон-бир жиҳатдан аввалги авлоддан кучли бўлишини, кўпроқ билишини, олисроқни кўришини эътироф қилмоқ керак. В. И. Лениннинг: «Биз оталаримиздан кўра яхшироқ курашяпмиз. Бизнинг фарзандларимиз янада яхшироқ курашадилар ва ғалаба қиладилар», деган сўзларини эслатиб ўтмоқчиман. Хуллас, сиз билан биз ёшларга таълим ва тарбия берар эканмиз, Лениннинг мана шу сўзларини эсда тутишимиз керак.

Дарвоқе, бошқа бир нарсани ҳам унутиш ярамайди. Бошқа ёшларга мансуб кишилар каби ёшлар ҳам ҳар хил бўлади. Ҳозирги йигит ва қизларнинг жуда кўпчилиги — коммунистик қурилишнинг актив қатнашчиларидир, оталар бошлаган ишнинг муносиб ворислари ва давомчиларидир. Айни мана шундай бир шароитда ёшларнинг айрим қисмига хос бўлган текинхўрлик, меҳнатда ва ижтимоий ҳаётда пассивлик, интизомсизлик сингари фактлар кишини айниқса ранжитади. Ёшлар орасига кириб қолаётган хатарли мешчанлик иллати ҳам ташвишга солмай қола олмайди.

Бундай ҳодисаларга, бундай кайфиятларга қарши қатъият билан курашиш лозим. Биздан кейин қоладиган авлодларни турмушга шундай назар билан қарашга ўргатиш керакки моддий неъматлар (бундай неъматлар бора-бора тобора кўпайиши лозим ва кўпаяверади) инсоният устидан ҳукмронлик қилмасин, балки унинг энг юксак эҳтиёжларини қондиришга хизмат қиладиган бўлсин. Инсоннинг маънавий бойлигигина чинакамига чексиздир. Гарчи бу бойликни ҳамёнга солиб бўлмаса ҳам, кўз-кўз қилиш учун деворга осиб бўлмаса ҳам — биз ана шундай бойликни кўпайтириш тарафдоримиз. Бу — инсонга, совет кишисига муносиб бирдан бир бойликдир.

Ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг ҳам аҳамияти зўр, бу ерда ўртоқлар шу ҳақда тўғри гапиришди.

Умуман ёшларнинг хусусиятларини, улар яшаб турган янги шароитларни эътиборга олиб, улар билан ишлаш ва доимо ишлайвериш керак. Келинглар, масалани шундай тарзда қўяйлик: партиянинг ҳар бир ветерани, ҳар бир меҳнат ветерани ёшларнинг мураббийси бўлиши керак Бу вазифа қай шаклда амалга оширилиши, ишни қандай қилиб яхшироқ йўлга қўйиш хусусида партия ва комсомол ташкилотлари ветеранлар билан бирга ўйлаб кўришлари лозим.

Ёшлар билан боғлиқ бўлган яна бир мулоҳаза ўртоқлар, ёшлар бизнинг ўринбосаримиз. Бу —сийқа ибора деккилар туюлади. Аммо моҳият жиҳатидан бу ибора унчалик сийқа эмас. Замон ёшларнинг фойдасига ишламоқда, ўзи ҳам шундай бўлиши керак. Фақат бизнинг ўрнимизни Октябрь байроғига, Ленин ғояларига асло хиёнат қилмайдиган, ўз ишини миридан-сиригача яхши биладиган кишилар олишларига ишончимиз комил бўлиши муҳимдир. Ветеранларимиз бизнинг муносиб ўринбосарларимизни тайёрлаётганликлари уларнинг партия билан халқ олдидаги жуда катта хизматидир. Ветеранларнинг ўрнини бошланган ишни давом эттиришга, баъзан ҳатто зўр муваффақият билан давом эттиришга лаёқатли кишилар эгалламоқдалар. Ветеран эса бу билан фақат фахрланиши мумкин. Бу — шонли ленинчи партиямизнинг улуғ иши давомийлигини таъминлайдиган чинакам партиявий ёндашишдир.

Якун ясайлик. Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси ҳамма соҳаларда ветеранларнинг ролини ошириш, уларнинг иқтисодий ва ижтимоий турмушда қатнашиши мавжуд формаларини янада актуал мазмун билан тўлдириш зарурлиги ҳақида бу ерда айтилган фикрга тўла-тўкис қўшилади. Инсон шахсини такомиллаштириш ҳақида гап бораётган, характерлар шакллантирилаётган соҳаларда ветеранлар айниқса муҳим хизматни ўташлари мумкин. Касб-кор маҳорати мактаблари, сиёсий ахборот системаси, армияга чақирилувчилар ва ўспиринлар билан, шунингдек аҳоли билан истиқомат жойида иш олиб бориш, халқ университетлари, фан-техника ижодкорлиги тўгараклари ва группалари, халқ контроли ва бошқа кўп соҳалар мана шулар жумласига киради.

Ветеранлар ҳисобда турадиган партия ташкилотларида уларнинг активлигини ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилиш керак, деган фикрга ҳам қўшиламан. Сизларга бир рақамни айтиб ўтмоқчиман: «КПСС сафида 50 йил» нишони топширилган коммунистлар бизда қарийб 220 минг кишига боради. Бу — катта куч. Бинобарин, уларнинг партия ташкилотлари билан алоқаси, баъзан учраб турганидек, аъзолик взносларини тўлаш ва партия йиғилишларида ҳозир бўлиш билангина чекланмаслиги керак. Жумладан, агар коммунистларнинг кекса авлоди 1983 йилнинг охири — 1984 йилнинг бошларида ўтказиш мўлжалланган ҳисобот-сайлов партия йиғилишлари ва конференцияларида фаол иштирок этса, соз бўлур эди.

Ўртоқлар! Айтилган гаплар Советларга, касаба союз ташкилотларига ва бошқа жамоат ташкилотларига ҳам тўла-тўкис таааллуқлидир. Халқ хўжалигининг кўп тармоқларида, армияда жойлардаги кўпгина, партия ташкилотларида мавжуд бўлган ветеранларнинг турли туман кенгашлари фаолиятини жонлантириш ва унга янги мазмун бахш этиш фойдали бўлур эди.

Хизматларига яраша кексалик гаштини сураётган кўпгина ветеранларнинг баҳоли қудрат меҳнат фаолиятини давом эттириш иштиёқи сингари қувончли фактни ҳам уқтириб ўтмоқ керак. Шу олижаноб иштиёқни рўёбга чиқариш учун энг қулай шарт-шароитларни яратиб бериш керак. Бу ўринда хушмуомалалик, диққат-эътибор, ветеранларнинг сиҳат-саломатлигига, уларнинг шахсий муддаоларига эҳтиёткорлик билан қараш, уларнинг ҳар бирига ўз кучига яраша ва кўнглига ёқадиган ишни топиб бериш жуда катта роль ўйнайди. Хуллас, ҳар қандай ҳолатда, ветеранларнинг ўз меҳнати билан ҳисса қўшиши тўғрисида ёки уларнинг ижтимоий фаолияти ҳақида гап боришдан қатъи назар, ветеранларга худди шундай муносабатда бўлмоқ лозим.

Бошқа муҳим масалаларни ҳам четлаб ўтмоқчи эмасман. Қарилик барибир ўз ишини қилади, ветераннинг муносиб равишда дам олишга ўтиши одатдаги ҳаётий стандартлар ўзгариши билан боғланган. Ўзига ёққан иш билан актив шуғулланишдан ажралиб қолиш осон эмас. Инсоннинг ёши ўтиши билан у касалликларга тез чалинаверади. Мана шуларнинг ҳаммаси баъзан нохуш руҳий кечинмаларга сабаб бўлади. Ҳатто энг мукаммал жамият ҳам буларнинг ҳаммасидан батамом халос қила олмайди. Аммо руҳий кечинмалар ва моддий қийинчиликлар мавжуд бўлган жойларда уларни енгиллаштиришимиз мумкин ва лозим.

Яқинда Улуғ Октябрь социалистик революцияси ва граждан уруши қатнашчиларининг шахсий пенсиялари ҳақида қарор қабул қилинди. Бу соҳада бирмунча умумий масалалар ҳам бор. Гарчи молиявий имкониятлар буни биз истаганимиздек тез ҳал қилиш имконини бермаса ҳам, биз мазкур масалалар билан шуғулланаверамиз.

Аммо, ўртоқлар, ҳамма нарса ҳам молиявий имкониятларга боғлиқ бўлавермайди-ку, ахир. Меҳрибонлик кўпроқ бўлсин, оддий инсоний эътибор, хайрихоҳлик, иззат-икром кўпроқ бўлсин. Мана шундай қилиш керак. Зотан, ҳар бир партия ёки касаба союз ташкилоти, ҳар бир давлат муассасаси, ҳар бир меҳнат коллективи ва ҳар бир киши шуни доимо эсда тутиши лозим.

Азиз ўртоқлар, пировардида қуйидагиларни айтиб ўтмоқчиман. Таъбир жоиз бўлса, бизнинг учрашувимиз тор доирада ўтмоқда. Аммо мен бу учрашувни миллион-миллион ветеранлар билан ошкора гаплашув деб тушунаман. Сизлар каби ҳаёт йўлларидан ўтган барча кишилар бу ерда айтилган гапларни тушуниб қўллаб-қувватлашларига ишончим комил.

Суҳбатда актив иштирок этганингиз учун сизларга кўпдан кўп раҳмат, ўртоқлар. Сизлар айтган фикрларнинг ҳаммаси, сизларнинг ҳамма таклифларингиз жуда синчиклаб ўрганилади.

Сизларга ва сизларнинг ёр-биродарларингизга сиҳат-саломатлик, муваффақиятлар ва жамики эзгуликларни тилашга ижозат бергайсизлар.

(Давомли қарсаклар).

ДОИМ САФДАМИЗ!

(Боши биринчи бетда).

Мен ҳозир шу нарсани маълум қилишни истайманки, КПСС ветеранлари ёшларимизнинг синфий онгини ўстириш, уларни партиямиз ва халқимизнинг революцион, меҳнат ва жанговар анъаналари руҳида тарбиялаш учун кўп иш қилмоқдалар. Бу ерда Михаил Васильевич Росляков ўтирибди. У Ленинграддаги Москва район партия комитети ҳузуридаги ветеранлар кенгаши раиси сифатида фаол иш олиб бормоқда.

Ветеранлар ишчи касбини севиш ва ҳурмат қилиш руҳида тарбиялашга, жумладан ҳунар-техника билим юртлари ўқувчиларини шу руҳда тарбиялашга, ишчилар синфининг муносиб ўринбосарларини тайёрлашга кўп эътибор бермоқдалар. Ҳозирги кунда Ленинград ишчилари, меҳнат ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорларидан саккиз юздан ортиқ киши ҳунар-техника билим юртларида ишлай бошлади. Болтиқ заводидан икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Василий Александрович Смирнов ва ижорсклик слесарь Афанасий Прокофьевич Михалев, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони «Баррикада» бирлашмасининг арматурачиси Борис Александрович Журавлев ва бошқа кўп кишилар ўз маҳоратини, бой ҳаёт тажрибасини ёшларга ўргатмоқдалар.

Ҳаммамиз ёшлар билан ҳар бир учрашувимиз йигит ва қизларга ғоявий сабот-матонат ва совет ватанпарварлиги куч-ғайратини бағишлашига интиламиз. Айни вақтда ўзимиз кексайиб қолганлигимизни ҳам эсдан чиқариб қўямиз!

Биз ёшлар билан учрашганимизда кўпинча ҳаётга истеъмолчилик нуқтаи назаридан қарашни, йигит-қизларнинг бир қисми ўртасида бировга боқим бўлиш кайфиятларини кўрамиз. Буни аввало, уларга меҳнат тарбиясини бериш проблемалари билан изоҳлаш мумкин. Бизнинг фикримизча, Марказий Комитетнинг июнь Пленумида мактабларимизни ислоҳ қилиш тўғрисидаги масала ўз вақтида ўртага қўйилди.

Олимларимиз ва мутахассисларимиз мактабни қайта қуришнинг конкрет йўллари ва формаларини таклиф этадилар, албатта. Аммо бундай қайта қуришнинг моҳияти, бизнинг фикримизча, мактабнинг таълимни унумли меҳнат билан яхшироқ боғлаб олиб боришидан, йигит ва қизларга умумий маълумот бериш билан бир қаторда уларга ишчи касбини ўргатишдан ҳам иборат бўлиши керак. Ленинградда ва Ленинград областида ҳунар-техника билим юртлари системаси орқали ўрта маълумотли малакали ишчилар тайёрлаш соҳасида катта тажриба тўпланди. Бизнинг фикримизча, бу тажрибадан яхшироқ фойдаланиш керак.

Оилада тарбия масаласига ҳам талабчанлик билан ёндашиш зарур. Болаларнинг феъл-атвори ва маънавий қиёфаси учун ота-оналарнинг жавобгарлигини ошириш мақсадида мавжуд практикадан ҳамда меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонундан кенг фойдаланиш лозим. Аввало, коммунист ота-оналар олдига қаттиқроқ талаб қўйиш керак.

Юрий Владимирович, КПСС Программасининг янги таҳрирда тайёрланиши муносабати билан Сиз изҳор қилган қоидалардан ҳаммамиз астойдил мамнун бўлдик. Бу қоидалар партия Программасининг ҳозирги вазифаларни реалистик асосда таҳлил этиши, келгусидаги вазифаларни аниқ белгилаб бериши учун яхши ғоявий, назарий ва сиёсий негиз яратиб беради.

1932 йилдан буён КПСС аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **П. Д. Бородин** сўзга чиқади. Мен бугун, деди у, зўр мамнуният билан қуйидагиларни таъкидлаб ўтишни истайман: совет кишилари Марказий Комитетнинг 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларининг қарорларини астойдил маъқулладилар. Бу қарорлар бизнинг бутун ҳаётимизга, ҳамма ишимизга ғоят самарали таъсир кўрсатмоқда.

Давлат ва жамоат ҳаётига доир йирик масалалар юзасидан муҳим қарорлар қабул қилишдан олдин уларни меҳнат коллективларида муҳокама қилиш чинакам ленинча анъанадир. Мен буни ЗИЛ заводи кўп минг кишилик коллективи тажрибасидан яхши биламан. Мен 20 йил бу заводнинг директори бўлиб ишладим ва шу вақтгача у билан маҳкам алоқа боғлаб келмоқдаман. Марказий Комитет меҳнат интизоми тўғрисидаги қарорни қабул қилишдан олдин кўпгина меҳнат коллективларини, шу жумладан ЗИЛ коллективини ҳам лойиҳа билан таништирди ва уларнинг фикрини суриштириб билди. Бу — кишиларга жуда мақбул бўлди. Улар бу нарса чинакам совет демократиямизни, партиянинг омма билан алоқасини яққол ифода этади, демоқдалар.

Биз ҳозирги пайтда экономика соҳасида бир қанча асосий вазифаларни ҳал этмоқдамиз. Меҳнат унумдорлигини кескин равишда ошириш ва фан-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш — шу вазифаларнинг энг муҳимидир. Шу муносабат билан баъзи мулоҳазаларимни айтиб ўтишни истайман. Бизда янги техникани жорий этиш суръатлари ва ундан фойдаланиш самарадорлиги ҳозирги кундагидан анча юқори бўлиши учун ҳамма имкониятлар мавжуддир.

Бинобарин пировард натижада техника тараққиётининг негизи бўлган тармоқларни — замонавий электрон-ҳисоблаш техникасини, технологик ускуналарни бошқариш универсал системаларини, автоматлаштирилган лойиҳалаш воситаларини, станоксозликни, робототехникани, янги прогрессив материалларни ишлаб чиқаришни илдам ривожлантиришни таъминлаш учун амалий чоралар кўриш керак. Ишлаб чиқариш самарадорлиги ва меҳнат унумдорлигининг ўсиши шу нарсага бевосита боғлиқдир. Бу, шунчаки оддий вазифа эмас, аммо саноатни техника билан қайта таъминлаш имконини берадиган ва узоқ вақтга мўлжалланган комплекс тармоқ программасини ишлаб чиқиш зарурати туғилади.

Яқинда «Саноатдаги ишлаб чиқариш бирлашмалари (корхоналар)нинг планлаштириш ва хўжалик фаолиятидаги ҳуқуқларини кенгайтириш ҳамда иш натижалари учун уларнинг масъулиятини ошириш юзасидан қўшимча тадбирлар тўғрисида» қарор қабул қилинди. Бу қарор кенг кўламда иқтисодий эксперимент ўтказишни кўзда тутади, жумладан, корхоналарнинг ҳуқуқларини кенгайтиради.

Бу қарорни турмушга татбиқ этганда социалистик асосда кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришни амалга оширишда ишлаб чиқариш коллективларининг роли ва масъулиятини ошириш, шу жумладан кам харажат билан фан тараққиёти ютуқларини жорий этиш фойдали бўлур эди. Корхоналар капитал қурилиш учун керакли маблағларни юқори органлардан илтимос қилиб ўтирмай, балки ишлаб топишлари керак. Шундай қилганда улар бу маблағларни ғоят тежаб сарфлайдилар. Ишлаб турган корхоналарнинг имкониятлари тамом бўлганидан кейингина янгисини қуришга киришадилар. Бунда ривожланиш фонди ўзининг муҳим аҳамиятини касб этади.

1918 йилдан буён КПСС аъзоси, Улуғ Ватан уруши ва меҳнат ветерани, КПСС XXVI съездининг делегати, Киев шаҳри Печера райони партия ветеранлари кенгашининг раиси **В. И. Киселев** ўз нутқида бундай деди: партия раҳбарларининг кекса большевиклар билан учрашувида қатнашиш шу залда ҳозир бўлган кишилардан ҳар бири учун катта шарафдир. КПСС Марказий Комитетидаги шу учрашув ҳар бир ветеранни астойдил қувонтиради, бизнинг кучимизга куч, ғайратимизга ғайрат қўшади.

КПСС Марказий Комитети кейинги вақтларда кўп иш қилди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида кўриб чиқилган масалалар тўғрисида мунтазам хабар бериб турилганлиги ҳам унинг ҳормай-толмай ишлаётганлигини тасдиқлайди. Мен ўртоқларим билан учрашганимда, меҳнат коллективларида бўлганимда кишилар партиянинг ишлаб чиқаришни интенсивлашга, интизом, уюшқоқлик ва тартибни мустаҳкамлашга қаратилган йўлини якдиллик билан маъқуллаётганлигини кўраман. Бу — барча планларимизни бажаришнинг, мўлжалланган мақсадларга эришишнинг зарур шартидир. Шу боисдан ҳаммамиз ҳар қандай бузишларни йўқотиш учун, ҳар қандай даражадаги ходимларга — ишчидан тортиб министргача, оддий коммунистдан тортиб партия комитетининг секретаригача юксак талабчанлик учун жон-дилимиз билан овоз берамиз.

Озиқ-овқат ва энергетика программалари тинч давр вазифаларини ҳал этишга, мамлакатнинг қудратини ўстиришга қаратилган. Июнь Пленумида энергетика программаси ҳозирги шароитнинг ўзига хос ГОЭЛРО плани деб аталди. ГОЭЛРО планини бажаришда қатнашиш — таржимаи ҳолимнинг бир қисмидир. Мен 1920 йилнинг декабрида Советларнинг VIII Бутунроссия съездида бу планни қабул қилишни ёқлаб овоз берган эдим. Шундан кейин ана шу улкан планни амалга ошириш учун меҳнат қилдим. Буюк ишлар эстафетаси давом этаётганлигини кўриш билан бахтиёрмиз!

Аммо янги жамиятни муваффақиятли вужудга келтириш, порлоқ истиқболни барпо этиш учун аввало киши ўзини шакллантириши, коммунистик ғояларни амалга ошириши учун саботли, эътиқодли курашчини камол топтириш керак. Биз КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг ёшларни фойдали меҳнатга, жамоат ишларига кенгроқ жалб этиш, уларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялашни кучайтириш тўғрисида берган йўл-йўриқлари тамомила тўғри деб ҳисоблаймиз.

Ёшларни ишонч билан, масъулиятли топшириқлар билан тарбиялаш керак. Гражданлар уруши, Ватан уруши йилларида йигитчалар бўлинмаларга командирлик қила олганлигининг боиси нима? Ёки бутун мамлакатга донғи кетган механизатор, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Александр Васильевич Гиталовни олиб кўрайлик. У ўн уч ёшидаёқ тракторни бошқарган эди. Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин! Ҳозирги кунда ишлаб чиқаришда ёши бундан икки баравар катта бўлган мутахассисни кўпинча ҳали етилмаган деб ҳисоблайдилар. Баъзан унга мустақил иш топширишга журъат этмайдилар. Бундай ҳолат ёшларимизнинг бир қисмида ижтимоий пассивликни туғдирмайдими?

Совет Украинаси пойтахтининг партия ветеранлари, деди сўзининг охирида В. И. Киселев, бизда кекса большевиклар тўғрисида катта ғамхўрлик қилаётганликлари учун КПСС Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросига самимий миннатдорчилик изҳор этишни мендан илтимос қилдилар. Бизнинг руҳимиз бардам. Қалбимиз уриб турар экан, умумий бахт-саодат йўлида жонбозлик билан ишлайверамиз, улуғ Ленин иши учун курашаверамиз.

«Ростсельмаш» заводининг рандаловчиси, заводда кўп станокчилар ҳаракатининг ташаббускори, Донда коммунистик меҳнат дастлабки зарбдорларидан бири **П. К. Колесников** сўз олади: мен яқинда 80 ёшга кираман, меҳнат стажим 60 йилдан ошиб кетди, 52 йилдан буён «Ростсельмаш» заводида ишлаб келмоқдаман. Мен ҳали бақувватман, ишни ташлаб кетиш ниятим йўқ ва жонажон заводимда яна рандаловчи бўлиб ишлайман. Шогирдларимнинг кўпи менинг ишимни давом эттираётганлиги билан фахрланаман.

Ярим асрдан буён Ленин партияси сафидаман. Партиямиз қандай ўсганлигини, ички ва халқаро ишларда унинг обрўси қанчалик буюк эканлигини, у халққа садоқат билан хизмат қилаётганлигини кўриш мени қувонтиради. Партия мамлакатимизнинг янада мустаҳкам бўлиши, кишиларнинг эса янада яхшироқ яшаши учун ҳамма ишни қилаётганлигини биламиз. Партиянинг сиёсати — бизнинг сиёсатимиз, халқимизнинг сиёсатидир.

Юрий Владимирович, Сиз Москва станоксозлари ҳузурида сўзлаган нутқингизда «Дон-1500» қишлоқ хўжалиги учун керакли машина деган эдингиз. Сизнинг бу сўзларингиз биз, ростсельмашликлар учун партия топшириғидир. Мен янги комбайнни планга мувофиқ ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда, деб партия Марказий Комитетига маълум қила оламан. Аммо шу нарсани очиқ айтиш керакки, биз барча имкониятларимизни ишга туширганимизда кўпроқ натижаларга эриша олган бўлур эдик. Бизда фойдаланилмаган резервлар ҳали кўп.

Лоақал интизом масаласини олиб кўрайлик. Ишчилар интизомни мустаҳкамлаш ҳақидаги тадбирларни маъқулладилар. Ишчилар ана шу тадбирларни кўриш пайти келди, бу тадбирлар бизнинг манфаатимизга мос бўлиб тушади, деб айтмоқдалар.

Ношуд кишилар ҳали кам эмаслигини айтиб ўтиш керак. Бундай кишилар коммунистлар орасида ҳам бор — улар хўжакўрсинга ишлайдилар, камчиликларга эътибор бермайдилар. «Бунинг менга дахли йўқ» принципи билан яшайдилар. Менинг фикримча, бепарволик ҳозирги кунда ҳам энг ёвуз нарса бўлиб қолмоқда. Бизда бамисоли раҳмдил кишилар анча кўпайиб қолганлигини очиқ айтиб ўтмоқчиман. Халқнинг, мамлакатнинг манфаатлари тўғрисида гап борганида ҳаммамиз қаттиққўл бўлишимиз керак.

Мастернинг роли ҳақида икки оғиз сўз. Мастер энг обрўли киши бўлган пайтлар хотирамда яхши сақланиб қолган. Ҳозир эса ўз заводимга қараб фикр юритганда мастернинг роли пасайиб бораётганлигини кўрамиз. Баъзан ҳатто унинг фикри билан ҳам ҳисоблашмайдилар. Мастернинг меҳнатига тўланадиган ҳақ тўғрисида ҳам ўйлаб кўриш керак. Хуллас, мастернинг обрўси юксак даражага кўтарилиши керак. Мастер — бу интизом, бу — сифат, бу — меҳнат унумдорлиги демакдир.

Ичкиликбозлик каби салбий ҳодиса ҳам ишчиларни ҳаяжонлантиради. Чайқовчилик, порахўрлик, айрим шахсларнинг жамият ҳисобига бойиши каби фактлар ҳали кўп учрайди. Истеъмол тўғрисида алоҳида гапириб ўтишни истайман. Баъзан энг зарур моллар тўғрисида эмас, балки зебу-зийнат буюмлари тўғрисида гап боради. Истеъмолчилик эҳтироси баъзан авжига миниб кетади. Менинг фикримча, меҳнат ва истеъмол меъёри устидан қаттиқроқ контрол ўрнатиш керак. Шундай масалани ҳам ўртага қўйиш пайти келди. Маълумки, бизда меҳнат ҳақи асосан шу тахлитда тўланади: кўпроқ ишлаган бўлсанг, кўпроқ ол. Ҳозирги кунда бу масалага янгича ёндашиш керак: яхшироқ ишлаган бўлсанг, кўпроқ ол. Иш ҳақини меҳнатнинг сифати билан маҳкам боғлаб олиб бориш лозим.

П. К .Колесников ўз нутқининг охирида бундай деди: ҳозир дунёдаги вазият нақадар қалтислигини биламиз. Душманлар бизнинг ҳаракатимизни секинлаштириш, иложи бўлса коммунизмни тугатиш пайига тушиб олганлар. Аммо биз аждодларимизнинг: бизга яхши ният билан келган кишиларга қучоқ очамиз, қилич кўтариб келган кимсалар эса қиличдан ҳалок бўлади, деган васиятини эсдан чиқармаймиз. Душманларнинг шум ниятларини барбод қилишнинг фақат бир йўли бор, у ҳам бўлса жонажон Ватан қудратини мустаҳкамлашдир. Биз ҳам шу қудратни ўз меҳнатимиз билан кўпайтириш учун кучимизни аямаймиз.

Белоруссия деҳқончилик илмий-тадқиқот институти кузги дон экинлари селекцияси ва бирламчи уруғчилиги бўлимининг мудири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Белоруссия ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби **Н. Д. Мухин** сўзга чиқади: Ленин партияси раҳбарлигидаги совет кишиларининг барча авлодлари меҳнати билан бунёд этилган экономика, унинг ҳозирги ривожланиш миқёслари ва имкониятлари, деди у, давлат план ва меҳнат интизомини янада кучайтиришни талаб қилади. Дуруст интизом бўлмаса, биз олға томон тез бора олмаймиз. Бироқ, ҳар қандай катта ишда бўлгани каби бизда ҳам олға ҳаракатга халақит бераётган, мамлакатимиз экономикасига катта зарар етказаётган иллатлар бор. Прогулчилар, учарлар, жамият ҳисобига бойлик орттиришга интилувчи кишилар борлиги мана шу иллатлар жумласига киради.

Баъзи раҳбарлар орасидаги интизомсизлик, масъулиятсизлик ҳам экономикамизга катта зарар етказмоқда. Хўш, баъзан ниманларни кузатиш мумкин? Айрим ходимлар планларнинг, шартномавий мажбуриятларнинг бажарилишини таъминламаяптилар. Шунда ҳам улар ялло қилиб юришибди. Улар ишни барбод қилсалар ҳам йиллар бўйи лавозимларни эгаллаб келмоқдалар. Мана шундай раҳбарларга нисбатан талабчанликни кучайтириш, ишлашни билмайдиганларини эса бўшатиш керак.

Партия билан ҳукумат биз, олимларга ҳар томонлама мадад ва эътибор бермоқдалар. Мамлакатимиз олимлари партиянинг меҳрибонлигига жавобан илм-фанни янги-янги кашфиётлар ва ихтиролар билан бойитдилар. Аммо биз ҳамма илмий ишлардан ҳам тегишли самара оляпмизми? Афсуски, йўқ. Уларнинг кўплари шкафларда ётавериб эскириб қолмоқда, ҳолбуки улар учун вақт, куч ва маблағ сарфланган. Менинг назаримда фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш системаси ва аниқ механизми пухта равишда ишлаб чиқилган эмас.

Бизда нақадар мураккаб муаммолар пайдо бўлмасин, агар партия, КПСС Марказий Комитети киришадиган бўлса, улар шак-шубҳасиз муваффақиятли ҳал этилишини яхши биламиз. Шу сабабли, чамаси, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масаласи КПСС Марказий Комитетида муҳокама қилинса мақсадга мувофиқ бўлур эди. Бу эса ишлаб чиқарувчи кучларни янада ривожлантиришда жуда катта роль ўйнаши турган гап.

Пировардида Н. Д. Мухин бундай деди: биз уруш фожиасини яхши билувчи ветеранлар КПСС Марказий Комитети ва унинг Сиёсий бюросининг тинчликсевар сиёсатини астойдил қўллаб-қувватлаймиз. Дунёдаги вазият кескинлашди, уни америкалик империалистлар чигаллаштирмоқдалар. Аммо совет кишиларини чўчитиб бўлмаслигини улар билишлари керак.

Ер юзида тинчликни сақлаб қолиш, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш соҳасидаги жуда катта, чинакам баҳодирона иш учун КПСС Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросига ўртоқларим — Совет Белоруссияси партия ташкилотининг ветеранлари номидан самимий миннатдорчилик ва ташаккур сўзлари айтишга ижозат бергайсизлар. Биз, кекса авлод коммунистлари Ленин партиясига бундан буён ҳам садоқат билан хизмат қилаверамиз, коммунизм қурилиши муштарак ишига кучимиз етганча ҳисса қўшаверамиз, деб КПСС Марказий Комитетига ваъда беришга рухсат этгайсизлар.

Инженер, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, РСФСРда хизмат кўрсатган механизатор **В. М. Бахолдина** сўз олади. Кекса авлоднинг тажрибаси, дейди у, — бутун кучни садоқат билан сарфлаб ишлаш, партия ишига ва Ватанга чексиз эътиқод намунасидир. Шу тажриба сақлаб қолинаётганлиги ва кўпайтирилаётганлиги биз, ветеранларни айниқса қувонтиради.

Мен бахтиёр тақдир соҳибасиман. Умр бўйи мен ҳалол меҳнат қилишга интилганлигим ва оддий тракторчидан Олтой ўлкасидаги Шипунов МТСининг директоригача бўлган йўлни босиб ўтганлигим бунинг учун асос бўлди, деб ҳисоблайман. Кексайиб қолган бўлсам ҳам, давлат қишлоқ хўжалиги техника назоратида инженер бўлиб ишлаб, район хотин-қизлар механизаторлари отрядига бошчилик қиляпман. Ўз ҳаётим босқичларини бир ипга тизиб, шуни айтмоқчиманки, КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленумининг тарихий қарорлари барча совет кишилари қатори мен учун ҳам янги палла бўлди.

Қишлоқнинг меҳнатчи аёли бўлганим учун ҳам Озиқ-овқат программаси менга жуда азиз, албатта. Бу программани КПСС Марказий Комитети белгилаб берганидек, ҳар бир кишининг уюшқоқлиги, интизоми, ҳалол меҳнати билан, қишлоқларимизга кўплаб берилаётган қудратли техникадан яхшироқ фойдаланиш билан ҳал этмоқ керак.

Завод ва фабрикаларда, колхоз ва совхозларда ишчилар етишмаётганини тез-тез эшитиб турамиз. Буни илмий ибора билан: демография деб изоҳлашади. Аммо мана шу демография нега бошқарув аппаратига дахл қилмаган? Бу аппарат ўсиб бормоқда, буни ҳамма кўриб турибди. Идораларда, трестларда, бошқармаларда, бирлашмаларда бўш ўрин йўқ.

Буни тўғри деб бўладими, ахир? Бевосита моддий бойликлар ишлаб чиқарилаётган иш жойлари биринчи галда тўлдирилса фойдалироқ бўлмайдими, ахир. Демография ишкалликлари биринчи галда идораларга таъсир қилсин, ишлаб чиқариш эса одамлар билан ҳам, материаллар билан ҳам, зарур нарсаларнинг ҳаммаси билан таъминлансин.

Меҳнат интизоми ҳақида ҳам гапирмоқчиман. Менинг фикрим шу: иш учун қанча керак бўлса шунча ишламоқ керак. Илгари қишлоқда ўрим даврида дам олиш куни, ҳатто иккита дам олиш куни бўлиши, туристик сафарга жўнаб кетиш, отпуска олиш деган гаплар бўлмас эди. Энди бўлса, энг долзарб пайтдан пичан ўрими, ҳосил йиғими даврида, ҳар дақиқа ғанимат бўлган пайтда айрим жойларда фақат бир смена ишламоқдалар, ҳар якшанба куни дам олмоқдалар.

Меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлаш тўғрисидаги масаланинг қўйилиши халқ орасида жуда яхши кутиб олинди. Афсуски, баъзида интизомни раҳбарларнинг ўзлари бузадилар. Одамлар лавозими катта бўлган кишининг феъл-атворини сергаклик билан кузатиб турадилар ва унинг томонидан бўладиган андаккина интизом бузиш ҳоллари ҳам таъналарга сабаб бўлади. Шуни айтиш керакки, кадрлар тўғрисидаги ғамхўрликни баъзи кишилар бир жойда ўн йилларгача ўтириб қолавериш, иш тўғрисида ўйлашдан кўра ўзи ҳақида кўпроқ ўйлаш, деган тарзда тушундилар. Баъзи бошлиқни бошқа ишга ўтказиш ҳам осон бўлмай қолди.

Болаларни меҳнатсеварлик руҳида тарбиялаш учун ота-оналарнинг масъулиятини ҳам ошириш керак. Бу тарбия эса катталарнинг тажрибасига, уларнинг намунасига таянади. Ишни меҳнат деб аташлари бежиз эмас. Чунки у пешона тери тўкиб ишлашни талаб қилади. Бас, шундай экан, ёшларни ҳам ҳафсала билан меҳнат қилишга ўргатиш керак.

Мен ўз фикрларимни бу ерда ошкора ўртоқлашганимнинг боиси шуки, севикли Ватанга, жонажон партияга ўртага қўйилган вазифаларнинг муваффақиятли ҳал этишда баҳолиқудрат ёрдам беришни ҳаётнинг том маъноси деб биламан.

Партиянинг халқ фаровонлиги тўғрисидаги ғамхўрлиги кўп қирралидир, деди ўз нутқида истеъфодаги генерал майор **М. Д. Тошмуҳамедов.** Бу ғамхўрликни аҳолининг барча табақалари сезиб турибди, у мамлакатнинг ҳамма республикалари ва регионларига ёйилмоқда. КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси республика пойтахти — Душанба шаҳар хўжалигини ривожлантириш тадбирларини маъқуллаганлиги ҳақидаги хабар яқинда Тожикистонни чуқур тўлқинлантирди. Бу эса ленинча миллий сиёсатнинг яна бир яққол намоён бўлишидир. Партиянинг ҳар бир қарори, унинг барча режалари ва ишлари бир мақсадга — меҳнат аҳли яхшироқ яшашига қаратилгандир.

Биз янги ҳаёт барпо этиш бахтига мушарраф бўлдик. Бинобарин халқимиз шахдам қадамлар билан олға бораётганлигини кўрганингда қалбинг қувонади. Энг дадил режалар кўзимиз ўнгида рўёбга чиқарилмоқда, бу режалар ҳақида биз ўзимиз ҳам фақат орзу қилишимиз мумкин эди. Ватаним — Тожикистон тоғларида Норак денгизи кенг қулоч ёзди. Рогунда янги гигант бунёд этилмоқда. Кўп километрли туннел тоғ тизмасини тешиб ўтмоқда. Туннелдан яқин вақт ичида Данғара даштига сув оқа бошлайди. Бинобарин буни эртаклардаги қаҳрамонлар эмас, балки совет кишиларимиз, халқ бажармоқда.

Ҳаётимнинг кўп қисми армия билан, сиёсий иш билан боғланган, деб сўзини давом эттирди М. Д. Тошмуҳамедов, бинобарин мен кўпгина нарсаларга ўз шахсий тажрибам орқали назар солмоқдаман. Взвод бораётганида, солдатлардан бири адашиб, оёғини тўғри босмайди, натижада бутун саф бузилади. Бундай солдат билан гаплашганингда кўпинча унинг оёқлари эмас, балки боши айбдор эканлиги маълум бўлади. Унинг онги оқсайди,

(Давоми учинчи бетда).

КПСС Марказий Комитетида партия ветеранлари билан учрашув

ДОИМ САФДАМИЗ!

(Боши 1 ва 2-бетларда).

унда батартиблик, интизом йўқ. Ана шундай «оқсоқлик»дан командир, раҳбар қийналса бундан ҳам ҳунукдир.

Партия одамларнинг онги орқали, уларнинг масъулиятини уюшқоқлигини интизомини ошириш орқали олға қараб қилаётган ҳаракатимизни жадаллаштириш чораларини кўрмоқда. Бу чоралар менга ғоят тушунарлидир.

Мен ҳарбий киши сифатида ёшларни ҳарбий-ватанпарварлик руҳида, уларни Ватанни ҳимоя қилишга шай бўлиб туриш руҳида тарбиялаш тўғрисида тез-тез фикр юритаман. Жаҳонда вазият шундайки, истаган кунда, истаган соатда қуролни шай қилиб туриш лозим. Ҳар бир йигит Ватан ҳимоячиси эканлигини ва шу боисдан маънавий ва жисмоний жиҳатдан тўла жанговар шай ҳолда туриши лозимлигини унинг онгига етказиш муҳимдир. Бу соҳада ёшларга кўмаклашиш — бизнинг бурчимиздир.

1931 йилдан бери КПСС аъзоси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Қозоғистон ССР Толдиқўрғон областидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг раиси **Н. Н. Головацкий** сўзга чиқади.

Мен бу ерда Совет Қозоғистони вакили сифатида қатнашишдек буюк шарафга муяссар бўлдим, дейди у. Барча совет кишилари сингари Қозоғистон меҳнаткашлари ҳам партиямизнинг ленинча йўлини унинг ички ва ташқи сиёсатини чексиз маъқуллаб, ўз тинимсиз меҳнатлари билан қўллаб-қувватламоқдалар. Омманинг мислсиз меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини жўш урдириб юборган КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь ва 1983 йил июнь Пленумларининг қарорлари амалга ошмоқда, жонли мазмун билан бойиб бормоқда.

Мен 30 йилдан кўпроқ вақтдан буён колхозга бошчилик қилмоқдаман. Шу йиллар мобайнида кўп нарсаларни кўрдим, кўп нарсаларни бошимдан кечирдим. Шу йилги ҳосилни ўз вақтида ва нес-нобуд қилмай йиғиштириб олиш, умуман беш йиллик топшириқларининг муддатидан илгари бажарилишини таъминлаш ҳозирги кундаги асосий ишдир. Коллективимизнинг куч-ғайрати ҳам ана шу вазифаларга бўйсундирилган. Биз йил сайин давлатга 4 миллион пуддан кўпроқ дон етказиб бермоқдамиз. Шу нарсани хурсандчилик билан маълум қиламизки, дон етиштириш юзасидан беш йиллик план уч йилда бажарилади. Бу йил биз давлатга 7 минг тонна, яъни икки йиллик план миқдорида гўшт етказиб беришга қарор қилдик. Бу эса бизнинг Озиқ-овқат программасини бажариш ишига қўшган конкрет ҳиссамиз бўлади.

Биз эришилган муваффақиятлар бундан ҳам кўпроқ бўлиши мумкинлигини тушунамиз. Мен бу учрашувга тайёргарлик кўра туриб бугунги кунда бизга ҳали нималар етишмаётганлиги тўғрисида кўп ўйладим. Аввало бизни қишлоқда одамларнинг муқим ишлаб қолиши ва ёшларни қишлоқда ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этиш проблемаси тўлқинлантирмоқда. Кўп йиллик тажриба шуни кўрсатадики, йигит ва қизларга ерга ғаллакорнинг, чорвадорнинг меҳнатига ёшликданоқ муҳаббат ҳисларини сингдириш керак. Бинобарин, давлат ўқув системаси ва ёшларни ҳунар-техника жиҳатидан тайёрлаш ана шунга қаратилиши лозим. Шу масала юзасидан бундан аввал сўзга чиққан ўртоқларнинг айтган таклифларини тўла-тўкис қўллаб-қувватлайман.

Биринчи марта ишлаб чиқаришга келган йигитга ташкилотчилик кўникмалари, одамлар билан ишлаш маҳорати бугунги кунда ниҳоятда етишмайди. Қишлоқ хўжалик институтлари ва техникумларни битириб чиққан ёш мутахассисларнинг мамлакатдаги илғор совхоз ва колхозларда мажбурий стажировкасини ўрнатиш айни муддао бўлур эди. Бу эса уларга қишлоқда бажонидил меҳнат қилиш истагини сингдиришга кўмаклашган бўлур эди. Ўшанда ёш агроном асфальтда пиво сотиш, зоотехник эса магазинда гўшт билан савдо қилиши сингари иллатлар ҳам эҳтимол бўлмас эди. Бу соҳада афтидан қонун чиқариш чоралари камлик қилса керак. Беихтиёр ўзингга шундай савол берасан: нима учун мутахассисга кам малакали ишни бажариш фойдали бўлар экан?

Бугунги кунда биз илмий муассасалардан кўп нарса кутмоқдамиз. Мисол учун бизнинг колхозимизда маккажўхори дони етиштириш, уни ўриб-йиғиб олиш, калибровка қилиш соҳасидаги ишларнинг кўпгина турлари қўл билан бажарилади, бу эса кам унумлидир. Бизда ихтисослаштирилган машина-механизмлар кам. Қишлоқ хўжалиги олдида катта-катта вазифалар турибди. Бундай вазифаларни бажариш учун биз, практика ва фан кишилари биргаликда жавоб беришимиз лозим.

Н. Н. Головацкий сўзининг охирида бундай деди: партия сўзи ҳамиша реалликка, жонли ишларга айланиши учун, ривожланган социализмнинг янгидан янги ютуқларида мужассамланиши учун куч ва ғайратимизни аямаймиз деб ишонтиришга рухсат бергайсиз.

Гражданлар уруши ва Улуғ Ватан урушининг ветерани **Е. Ж. Чанишев** сўз олади.

Мен 1917 йилнинг 15 мартидан буён партия сафидаман ва 45 йилдан бери қаҳрамон Қизил Армия сафида хизмат қилдим, деди у.

Мен Ленин билан икки марта митингда ва партиянинг X съездида учрашиш бахтига муяссар бўлганман. Партиямиз ва халқимиз улуғ Ленин раҳбарлигида ниҳоятда оғир шароитларда ички контрреволюция ва интервентлар устидан ғалаба қозониб, социализм негизларини барпо этишга киришди. Биз бунга қандай эришдик? Мен бу ерда фақат икки нарса ҳақида айтиб ўтмоқчиман. Биринчидан, Владимир Ильич партияда мустаҳкам интизом бўлиши тўғрисида, партия аъзолари —большевикларнинг авангардлик роли ҳақида доимо ғамхўрлик қилди. Иккинчидан, Ленин раҳбар коммунистлардан қаттиқ талаб қилди.

Биз Ленин меҳрибон эди деймиз. Бу эса ҳақиқатдан ҳам шундай. Лекин гап партия манфаатлари, халқ манфаатлари ҳақида борганида у ана шу манфаатларга қарши чиққан кишиларга нисбатан ҳеч кимга либераллик қилиш имконини бермас эди.

Партия Марказий Комитетининг раҳбарлари ишларни ленинчасига, большевикчасига олиб борганлигидан биз ғоят мамнунмиз. Бинобарин, биз умумий фаровонлик тўғрисида, иш тўғрисида ўйламай, балки шахсий фароғати ҳақидагина ўйлаётган кишиларга нисбатан либераллик қилмасликни сиздан илтимос қиламиз.

Ю. В. АНДРОПОВ: Биз шундай қилмаслика ваъда берамиз. **(Давомли қарсаклар).**

Мен ўртоқлар ҳарбий қисмларда тез-тез бўлиб тураман, деб сўзини давом эттирди Е. Ж. Чанишев. Армиядаги ёшларимиз ажойиб: билимли, мард ёшлардир. Лекин жанговар меҳнат ғоят машаққатлидир. Чунки икки йил ичида замонавий техникани эгаллаб олиш, маънавий жиҳатдан ҳам, жисмоний жиҳатдан ҳам ватанни мудофаа қилишга шай бўлиш лозим. Шу боисдан, биз, ветеранлар ёшларни совет армиясида хизмат қилишга, совет солдати ва офицери мавқеини юқори кўтаришга тайёрлашда кўмаклашишимиз керак.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Москва «Метрострой» бошлиғининг ўринбосари **Т. В. Федорова** сўз олади. Москвалик комсомоллардан 10 минг киши ноёб, синаб кўрилмаган қурилишга— Москва метросига келган пайтдан буён бу йил ярим аср ўтди, деди у. Бизнинг тўрт орденли коллективимизда кўпгина ажойиб кишилар ўсиб етишганлигидан, кўпгина метросозлар ва метрополитенлар ҳозирдаёқ мамлакатимизда ишлаб турганлигидан бугун биз ғоят бахтлимиз.

Бугунги кунда армиядан, бошқа область ва шаҳарлардан комсомоллар метро қурилишида қатнашмоқ учун Москвага, Ленинградга келмоқдалар. Булар ажойиб йигитлардир. Улар 30-йиллар кўнгилли комсомолларининг ворисларидир. Шу боисдан уларга нисбатан зўр эътибор билан муносабатда бўлиш керак. Улар бунга сазовор бўлдилар. Бунда аввало гап уларга ўз вақтида уй-жойлар бериш ҳақида боради. Оилали бўлишга қарор қилганлар ҳақида алоҳида ғамхўрлик қилиш керак. Бу эса ёшларга кўпгина оилавий чигалликлардан халос бўлишга кўмаклашган бўлурди, пировард натижада эса яхшироқ, унумлироқ меҳнат қилишга ёрдам берарди.

Иккинчиси. Одамларга бошчилик қилиш учун маънавий ҳуқуққа эга бўлиш тўғрисида бу ерда ўртоқлар тўғри гапирдилар. Аммо шундай раҳбарлар ҳам борки, улар айрим хунук ишларга йўл қўядилар. Киши хизмат мавқеидан фойдаланиб ўзига дача қуриб олса, ўз корхонаси ҳисобига бойлик орттирса ёки шунчаки ўз обрўйини йўқотса, у ҳолда қандай маънавий ҳуқуқ ҳақида гап бўлиши мумкин. Биз бундай кишиларга нисбатан муросасиз, талабчан бўлишимиз керак.

Мен сўзимнинг охирида ишчилар синфи ветеранлари номидан шуни айтмоқчиман: биз партиянинг содиқ жангчилари сигари ҳамиша у билан биргамиз ва Марказий Комитет қабул қилган қарорларни бажаришда бутун кучимиз билан унга кўмаклашамиз, чунки бу қарорлар мамлакатимиз учун, халқимиз учун ҳаётий муҳимдир.

Сўнгра ҳозир бўлганлар томонидан самимий кутиб олинган КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси ўртоқ **Ю. В. Андропов** нутқ сўзлади.

(Ўртоқ Ю. В. Андропов нутқи газетанинг биринчи ва иккинчи саҳифасида эълон қилинмоқда).

* * *

Партия ва меҳнат ветеранларининг КПСС раҳбарлари билан бўлган самимий, ўртоқлик вазиятидаги учрашуви тугайди. Ветеранлар ўзларининг бутун кучлари, билимлари, тажрибаларини Ватанни социал-иқтисодий ва маънавий жиҳатдан ривожлантириш вазифаларини ҳал қилишга, унинг қудратини ва халқ фаровонлигини кўпайтиришга, жанговар ўринбосарларимиз —совет кишиларининг ёш авлодини тарбиялашга зўр ғайрат билан сарфлаймиз, деб партияга, унинг Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюросига ваъда берадилар. (ТАСС).

СССР — ҲИНДИСТОН: ДЎСТЛИГИМИЗ АБАДИЙ!

ИНДИРА ГАНДИ СОВЕТ ЖАМОАТЧИЛИГИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

ДЕҲЛИ, 15 август. (ТАСС). Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди Ҳиндистонда ўтаётган Ҳиндистон — Совет дўстлиги ойлиги муносабати билан бўладиган тантаналарда қатнашиш учун бу ерга келган СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. Б. Усмонхўжаев бошчилигидаги совет жамоатчилиги делегациясини қабул қилди. Ҳиндистон — Совет дўстлиги ойлиги тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги шартноманинг 12 йиллиги ҳамда Ҳиндистон мустақиллигининг 36 йиллигига бағишланади.

И. Ганди кейинги вақтда халқаро вазият кескинлашиб кетганлиги муносабати билан хавотирлик изҳор қилди. Инсониятга, деди у, ядро уруши хавф солмоқда. Жаҳонда сақланиб қолаётган иқтисодий тенгсизлик катта хавф туғдирмоқда. Бунинг учун империалистик кучлар жавобгардир. Вужудга келган шароитда тинчлик, ҳамкорлик ва халқлар хавфсизлиги учун курашни ҳамма жойда кучайтириш зарур. Шу муносабат билан, деди Бош министр, Ҳиндистон — Совет дўстлиги алоҳида аҳамият касб этади. Бу дўстликни тамомила мустаҳкамлаш зарур. Дўстлигимиз замон синовидан ўтган бўлиб, бутун дунёда тинчликни сақлаб қолишнинг муҳим омилидир, деб таъкидлади И. Ганди.

Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғи ҳозирги вақтда Ҳиндистонда ва Совет Иттифоқида ўтаётган Ҳиндистон — Совет дўстлиги ойлиги мамлакатларимиз ўртасида дўстликни ривожлантириш ва турли соҳаларда кўп қиррали ҳамкорликни чуқурлаштиришга муҳим ҳисса бўлиб қўшилади, деб ишонч билдирди. Бош министр совет раҳбарларига, шахсан Ю. В. Андроповга салом йўллади, бутун совет халқига бахт-саодат ва фаровонлик тилади.

Совет жамоатчилиги делегацияси шу куни Ҳиндистон Президенти Заил Сингх ҳузурида бўлди. Суҳбат чоғида Заил Сингх Ҳиндистон — Совет дўстлиги ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик иккала мамлакат халқлари учун ҳам, шунингдек бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш учун ҳам муҳим аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади.

ҲАМКОРЛИК НАМОЙИШИ

✦ ДЕҲЛИ, 15 август. (ТАСС). Тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Совет — Ҳиндистон шартномасининг 12 йиллигига ва республика мустақиллигининг 36 йиллигига бағишланиб, бу ерда ўтказилган тантанали митинг СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги мустаҳкам дўстлик ва кўп томонлама ҳамкорлик муносабатларининг ёрқин намойишига айланиб кетди.

Ҳиндистон ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстона алоқалар чуқур томир ёйган, деди давлат, фан ва техника министри Шивраж Патил митингда сўзлаган нутқида. У Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон ўртасидаги дўстлик иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида ҳамда тинчликни сақлаб қолиш, адолат ва тараққиётни таъминлаш манфаатлари йўлида янада мустаҳкамланаверади, деб ишонч билдирди.

Митингда сўзга чиққан СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси И. Б. Усмонхўжаев бундай деди: Ҳиндистон мустақилликка эришган куннинг 36 йиллигини ҳинд ва совет жамоатчилиги кенг нишонламоқда. Бу воқеа мамлакатнинг тарихий ривожида бурилиш нуқтаси, ҳинд халқининг социал-иқтисодий ва маданий имкониятларни рўёбга чиқаришнинг зарур шарти бўлди. СССР билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида тузилган шартнома мамлакатларимиз ўртасидаги алоқаларни ривожлантиришда сифат жиҳатидан янги босқич очди.

ШОНЛИ САНА ШАРАФИГА

Ўзбекистон меҳнаткашлари Ҳиндистон мустақиллигининг 36 йиллигига ҳамда тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида СССР билан Ҳиндистон ўртасида тузилган шартноманинг 12 йиллигига бағишланган Совет — Ҳиндистон дўстлиги Бутуниттифоқ ойлигида фаол қатнашмоқдалар.

15 август куни шонли сана шарафига Тошкент жамоатчилиги вакилларининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди. Сўзга чиққан кишилар Совет Иттифоқи билан Ҳиндистон Республикаси ўртасида кўп йиллардан бери давом этиб келаётган дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик алоқалари Осиёдагина эмас, шу билан бирга бутун планетада тинчлик ва хавфсизликнинг муҳим омилидир, деб таъкидладилар. Ўзбекистон меҳнаткашлари мамлакатларимиз ўртасидаги ҳар томонлама алоқаларни ривожлантиришга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Тошкентда меҳмон бўлиб турган Ҳиндистон — Совет дўстлиги жамияти делегациясининг вакили доктор Налкур Срипад Рао йиғилишда сўзга чиқди.

Йиғилиш қатнашчилари янги ҳаёт қуришда дўст ҳинд халқига катта муваффақиятлар тиладилар.

(ЎзТАГ).

ЯХШИ ДАМ—МЕҲНАТГА ҲАМДАМ

Ўртоқ Ю. В. Андропов КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил июнь Пленумида сўзлаган нутқида бўш вақтдан унумли фойдаланиш совет кишилари турмуш даражасини оширишнинг муҳим элементларидан бири эканлигини уқтириб ўтди. Меҳнаткашлар дам олишини ташкил этиш республика комиссиясининг Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари Т. Н. Осетров раислигида 15 август куни бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида шу ҳақда гапирилди.

Мажлисда меҳнаткашлар дам олишини ташкил этиш республика комиссиясининг тавсиялари Андижон областида қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

Сўзга чиққан нотиқларнинг нутқларида қуйидагилар таъкидлаб ўтилди: республика соғломлаштириш муассасаларининг кенг тармоқларини вужудга келтириш учун катта имкониятларга эга. Буни Андижон области мисолида ҳам кўриш мумкин. Бу областда кейинги вақтларда тўртта санаторий-профилакторий, олтита пионерлар лагери, саккизта район ва шаҳар оммавий дам олиш зонаси фойдаланиш учун топширилди. Меҳнат коллективларининг табиат қучоғига боришлари график асосида ташкил этилмоқда. Буларнинг ҳаммаси ижобий натижа бермоқда, ишчилар, колхозчилар ва хизматчиларнинг касал бўлиш ҳолларини камайтиришга, меҳнат унумдорлигини оширишга кўмаклашмоқда. Меҳнат коллективлари ўн битта янги санаторий-профилакторий, иккита пионерлар лагери ва болалар-оналар учун санаторий қурмоқда.

Андижон области меҳнаткашларининг дам олишини ташкил этиш соҳасидаги камчиликлар ҳам қайд этиб ўтилди. Табиат бу областга бахш этган дам олиш учун бой имкониятлардан ҳали тўла даражада фойдаланилмаётганлиги асосий камчиликлардан биридир. Янги объектларни қуриш план топшириқларидан орқада қолмоқда. Баъзи коллективлар соғломлаштириш муассасаларини қуриш учун ўз маблағлари бўлишига қарамай, шундай муассасаларга эга эмас.

Республика комиссияси Андижон областида меҳнаткашларнинг дам олишини ташкил этишни янада такомиллаштиришга қаратилган бир қанча тадбирларни амалга оширишни тавсия этди.

Мажлисда Зомин туристик-соғломлаштириш комплекси объектларини қуриш қандай бораётганлиги тўғрисидаги масала ҳам кўриб чиқилди. Ана шу энг катта комплекснинг қурилиши суст олиб борилаётганлиги қайд этиб ўтилди. Шу муносабат билан Ўзбекистон ССР Қишлоқ қурилиши министрлиги, Жиззах область ижроия комитети, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети, республика Автотранспорт министрлиги ва Қурилиш министрлиги, шунингдек Ўзбекистон Госстройи шаънига вужудга келган қолоқликни тугатишга қаратилган бир қанча таклифлар айтилди.

(ЎзТАГ).

ПЛАНЕТАНИНГ БИР КУНИ

СОЦИАЛИЗМ МАМЛАКАТЛАРИДА

КАТТА «МЕВА-САБЗАВОТ КОНВЕЙЕРИ»

БЕРЛИН. Вердер шаҳри яқинидаги «Хафельобст» қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативининг меҳнаткашлари ҳар куни ГДР магазинларига юзлаб тонна мева-сабзавот юбориб туради.

Бу хўжаликни республикада энг катта «мева-сабзавот конвейери» деб тўғри айтишади: У Берлин ва Потсдам каби катта округларнинг шаҳар аҳолисини тўла-тўкис таъминлаб туради. Масалан, бултур унинг боғлари давлатга 100 минг тоннадан кўп сара мева берди. Кооперативнинг жами саҳни 50 минг гектарга борадиган сабзавот майдони яхши ҳосил бермоқда.

Кооперативда ёш мутахассислар муваффақият билан тайёрланмоқда. Ҳар йили минггa яқин боғбон, сабзавотчи ва агрохимик «Хафельобст» мактабини битириб чиқади.

ЯРМАРКАЛАР МАВСУМИ

БУДАПЕШТ. Республикада ёз охири халқ ҳунармандчилиги анъанавий ярмаркалари мавсумидир. Эгер ва Сентэндрда, Мишкольц ва Дебреценда ёғоч ўймакорлари ва косиблар, халқ музика асбоблари усталари ўз маҳсулотларини кўз-кўз қиладилар. Масалан, Калочдаги машҳур ярмарка республикадан ташқари кўпгина чет мамлакатлар халқ санъати мухлисларини жалб этади. Мухлислар бу ердаги чеварларнинг маҳсулотлари — тўқилган шол рўмоллар, каштадўзлик ва аппликация маҳсулотлари беназир деб тўғри айтишади. Халқ ҳунармандчилиги анъаналарини сақлаш — Венгрия амалий санъати тараққиётининг асосий йўналишларидан биридир. Ҳозир мамлакатда 50 мингга яқин киши бадиий ҳунармандчилик билан шуғулланмоқда.

(ТАСС).

ҚАТЪИЙ ЗАРБА

ДАМАШҚ. (ТАСС). Телефон орқали гаплашиш чоғида Сурия президенти Ҳафиз Асад ва Ливия революциясининг раҳбари Муамар Каддафи кейинги вақтларда Ливия узлуксиз таҳдид ва иғвогарликларга дучор бўлаётганлиги муносабати билан шу мамлакат теварагида вужудга келган аҳволни муҳокама қилдилар.

САНО агентлигининг хабар беришича, Ҳ. Асад Ливияга қилинадиган ҳар қандай ҳужум айни вақтда Сурияга қарши агрессиядир, деб айтган. У ўз мамлакати Ливияни ёқлаб чиқади ва агрессияни даф этишда унга зарур бўлган ҳамма ёрдамни беради, деб таъкидлади.

Сурия, деди Ҳ. Асад, икки давлат ўртасидаги мавжуд барча битимларга риоя қилади. Зарур бўлиб қолган тақдирда Сурия ёрдам бериш ҳақидаги Ливия раҳбарларининг ҳар қандай илтимосларини қондиришга, Ливияга қилинадиган иғвогарлик ҳаракатларига қатъий зарба беришга тайёрдир.

ХАЛҚАРО ОБЗОР

ХАЛҚЛАРНИНГ ҚАТЪИЙ СЎЗИ

Жаҳон Тинчлик Кенгашининг қарорига биноан 6 августдан 13 августгача ядро қуролини тақиқлаш ва атом бомбардимонларининг қурбонлари билан бирдамлик ҳаракати ҳафталиги ўтказилди. Бу ҳафталик урушга қарши бутун жаҳонни қамраб олган кенг ҳаракат янги босқичга кўтарилганлигини яққол кўрсатди. Жуда кўп намойишлар, митинглар, конференциялар, симпозиумлар, норозилик юришлари давомида турли мамлакатларнинг халқлари тинчлик кучлари билан уруш кучларининг ўзаро кураши даврида ўзларининг қатъий сўзларини айтдилар. «Хиросима ва Нагасаки фожиаси бундан буён такрорланмаслиги керак!». Бутун жаҳондаги миллионларча кишиларнинг қатъий талаби ана шундай.

Ҳозирги кунда планетамизда яшовчи ҳар бир киши ўз олдига қўйилган шундай саволни ҳал этмоқда: Мен кимлар билан бирга бораяпман? Халқаро вазият қандай кескинлашганлигини, АҚШ «Першинг-2» ракеталарини ва қанотли ракеталарни Ғарбий Европада жойлаштириш учун қандай тайёргарлик кўраётганлигини, Пентагон ер, денгиз ва ҳаводаги стратегик қуролларнинг энг янги системаларини тайёрлашни қандай тезлаштираётганлигини бепарво кузатиб турган кишилар билан бирга бориш керакми ёки тинчликни астойдил ёқлаб чиқаётган, ядровий фалокат хавфини йўқотиш учун актив курашаётган кишилар билан бирга боришим керакми? Ҳаракат ҳафталигининг муваффақиятлари эндиликда тобора янги отрядлар — турли ёш, турли эътиқод ва динга мансуб эркаклар ҳамда хотин-қизлар «тинчлик партияси» сафига ўтаётганлигини яққол тасдиқлайди. Ҳаракат ҳафталигида коммунистлар билан бир қаторда социалистик, социал-демократик ва либерал партиялар, хотин-қизлар ва ёшлар ташкилотлари, касаба союзларининг аъзолари, атроф-муҳитни муҳофаза этиш ҳаракатининг қатнашчилари актив иштирок қилдилар.

Рейган маъмурияти ва НАТО раҳбарлари урушга қарши ҳаракатнинг ўсишига жавобан полиция репрессияларини кучайтирмоқдалар. Қўшма Штатларда стратегик қўмондонлик қароргоҳи ёнида ҳаракат ҳафталиги доирасида ўтказилган намойишни тарқатиш вақтида полиция унинг иштирокчиларини қаттиқ калтаклади ва 190 кишини турмага ташлади. Пентагоннинг Сенека базаси районида ташкил этилган «тинчлик лагери» қатнашчиларидан 200 дан ортиқ америкалик ҳам шундай кулфатга дучор қилинди. Италияда полиция Америка ракеталарини Комизода жойлаштиришга қарши норозилик билдирган намойишчиларга қарши кўзни ёшлатадиган газ ва таёқларни ишга солди. 60 киши, шу жумладан Италия ҳукуматининг аъзоси ҳам оғир жароҳатланди.

Аммо репрессиялар ҳам, дўқ-пўписалар ҳам Вашингтоннинг ядровий таҳдидига қарши кескин курашни заифлаштира олмайди. Жаҳон халқлари ядровий қуролланишнинг хатарли тарзда кучайтирилиши тўхтатилсин ва ажал уруғини тайёрлашга мўлжалланган маблағлар ҳаётга, тараққиёт ва ривожланишга хизмат қилсин, деб талаб этмоқдалар.

МУҲИМ САНА

Москвада СССР билан ГФР ўртасида шартнома имзоланган кунга 12 августда 13 йил тўлди. Бу гарчи яхлит сана бўлмасада Вашингтоннинг Америкада тайёрланган янги ядро ракеталарини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам Ғарбий Европадаги бир қанча мамлакатларда, шу жумладан ГФРда жойлаштиришга зўр бериб уринаётганлиги натижасида халқаро вазият кескинлашган ҳозирги даврда алоҳида аҳамият касб этади.

1970 йилда Москва шартномаси тузилган пайтдан буён Совет Иттифоқи билан ГФР яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантиришда бир мунча ва самарали йўл босиб ўтди. Шу йиллар ичида ҳар икки мамлакат халқлари ўртасида ишончни мустаҳкамлаш учун, ўзаро фойдали, иқтисодий, илмий-техникавий, маданий алоқаларни ва бошқа хилдаги алоқаларни ривожлантириш учун кўп иш қилинди. Шундай битимлар тузилдики, улар ҳатто шу асрдан кейин ҳам амалда бўлади. СССР билан кенг кўламдаги ва узоқ даврга мўлжалланган иқтисодий алоқаларни ривожлантириш ГФРнинг ўз экономикаси олдида турган жиддий вазифаларни ҳал этишга ёрдам беради, уни мустаҳкам энергия, хом ашё ва материаллар манбаи билан таъминлайди ҳамда аҳолини иш билан таъминлаш проблемасини ҳал этиш имконини туғдиради. Иқтисодий ҳамкорликни муваффақиятли ривожлантириш хўжалик жиҳатидангина эмас, сиёсий жиҳатдан ҳам муҳим аҳамиятга эга бўлиб, тинч-тотув яшаш ва яхши қўшничилик принципларини мустаҳкамлашга ёрдам беради.

Совет Иттифоқи бу муносабатларнинг бундан буён ҳам ижобий йўналишдан ривожланиб боришига қатъий тарафдордир. Бу эса ҳар икки мамлакат халқларининг манфаатларига, бутун Европа манфаатларига ва умумий тинчликка мос бўлиб тушган бўлур эди. Шу муносабат билан Европада ядровий қуролланиш пойгасининг бениҳоя хатарли оқибатлар билан таҳдид қилаётган янги даврасига йўл қўймаслик тўғрисидаги масала алоҳида аҳамият касб этади. Америкада тайёрланган янги ядро ракеталарининг бу қитъада жойлаштирилиши Европадаги вазиятни кескин равишда ўзгартириб, Совет Иттифоқи ва унинг иттифоқчиларининг ҳаётий манфаатларига зарар етказган бўлур эди. Бунинг натижасида ГФР территорияси Американинг биринчи зарба беришга мўлжалланган ва Совет Иттифоқига ҳамда унинг иттифоқчиларига қаратилган ядро ракеталари учириладиган майдонга айланиб қолган бўлур эди. Аслини олганда бу ҳол немис тупроғидан СССРга қарши уруш бошлаш хавфини туғдирган бўлур эди.

Совет Иттифоқи ГФРнинг территорияси Совет Иттифоқига қарши қаратилган Америка ядро ракеталари учириладиган майдонга айлантирилган тақдирда бу мамлакат учун уруш хавфи бир неча бор ортади, деб жиддий огоҳлантирди. Лекин шундай огоҳлантиришларга қарамай, ГФР ҳукумати Вашингтоннинг режаларини қўллаб-қувватлашни давом эттирмоқда. Аммо Ғарбий Германияда соғлом фикр юритаётган тобора кўпроқ кишилар ана шу режаларга қатъиян қарши чиқмоқдалар ва урушга қарши ҳаракат тарафдорларининг кенгайиб бораётган сафига қўшилмоқдалар.

ГФР тинчликсевар жамоатчилигининг кенг доиралари Москва шартномасининг 13 йиллигини нишонлаб, ҳали имконият қўлдан бой берилмаган экан, ҳар икки томоннинг манфаатларини ҳисобга оладиган ва ҳақиқатан ҳам ҳалоллик билан тузиладиган битимларга эришишни ўз ҳукуматидан қатъиян талаб этмоқдалар. ГФРдаги тинчликсевар кучларнинг вакиллари Европада ўртача олисликка мўлжалланган ядро қуролини кўпайтириш ўрнига уни анча қисқартириш ва бу билан Европа қитъасида ҳамда бутун жаҳонда вазиятни кўп жиҳатдан соғломлаштириш зарур, деб таъкидламоқдалар.

Г. ШИШКИН.
(ТАСС).

ЧАДДАГИ ВАЗИЯТ

ПАРИЖ. (ТАСС). Чаддан хабар қилишларича, Нжамена қўшинлари Файя-Ларжо шаҳри атрофида тор-мор бўлганидан кейин, жануб тарафга чекиниб бормоқда. Миллий бирлик муваққат ҳукумати кучларининг зарбалари остида душман Уммшалуба шаҳрини шоша-пиша тарк этиб, Арада шаҳри яқинида мудофаа позицияларини эгаллади. Файя-Ларжо яқинидаги жангларда Хабре қўшинлари 500 аскаридан, Францияда ишлаб чиқарилган бешта бронемашинасидан, 12 та оғир тўпидан, 40 та ҳарбий юк машинасидан маҳрум бўлди. Бундан ташқари, Миллий бирлик муваққат ҳукумати қўмондонлигининг маълумотларига қараганда, АҚШдан юборилган алоқа воситалари, кўп миқдордаги анжомлар ва озиқ-овқат қўлга туширилган.

Матбуотнинг тахминларига кўра, Миллий бирлик муваққат ҳукумати раиси Гукуни Уэддей отрядлари ҳозирги вақтда мамлакат территориясининг ярмидан кўпроғини назорат қилиб турибди.

ВАШИНГТОННИНГ РЕАКЦИОН РЕЖИМЛАРГА ЁРДАМИ

ПАРИЖ, (ТАСС). АҚШ ўзининг Ғарбий европалик иттифоқчиларини суриб чиқариб, «Африканинг янги жандарми» ролини мустаҳкам эгаллаб олишга уринмоқда, деб ёзади бу ерда чиқадиган «Матэн» газетаси. Рейган Чадда авж олиб кетган ҳарбий ҳаракатлардан фойдаланиб Сахрои Кабирдан жануброқда Американинг Африкага суқулиб киришини кучайтиришга қарор қилди. Гарчи америкаликларнинг бир процентдан ҳам камроғи Чад қаерда жойлашганлигини харитадан кўрсата олсада, деб ёзади газета, ҳозирги маъмурият ана шу мамлакатдаги воқеаларга алоҳида қизиқиш билан қараб, атиги уч ҳафта ичида Нжамена режими ихтиёрига 25 миллион доллар маблағ берди.

1975—1976 йилларда Анголада содир бўлган воқеалар вақтида, деб эслатиб ўтади «Матэн» газетаси, Қўшма Штатлар УНИТА ва ФНЛА қўғирчоқ гуруҳларни қўллаб-қувватлади, аммо уларга расмий ёрдам беришга журъат этолмади. Маълумки, ўша гуруҳлар мамлакатнинг қонуний ҳукуматини ағдариб ташлашга уриниб, Анголада гражданлар урушини бошлаб юбор ган эдилар. Ўшанда Вашингтон МРБ ёрдамида махфий аралашиш йўлини танлаб олганлиги махсус фондлар, Америка маслаҳатчилари, шунингдек ёлланган сотқинлар УНИТА ва ФНЛА их тиёрига бериб қўйилди. Ана шу операцияларга МРБнинг юқори мартабали кадр ходими Стокуэлл деган кимса бошчилик қилган эди. Аммо АҚШнинг Анголадаги режаси батамом барбод бўлди. Эндиликда Вашингтон «Ливияга қарши уруш» баҳонаси билан Хиссен Хабре режимига ошкора ёрдам беришга қарор қилди, деб ёзади газета.

Шуниси характерлики, Американинг Африкага бераётган «ёрдами»нинг асосий қисми ҳарбий қурол-аслаҳалардан иборатдир. Бунинг устига яқинда Оқ уй шундай қурол-аслаҳаларни етказиб беришни икки баравар кўпайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бундай ҳаракатлар, шунингдек Африка диёрида Американинг кўпдан кўп армия инструкторлари борлиги Африка Бирлиги Ташкилоти томонидан кескин қораланмоқда.

Миср, Судан, Сомали, Заир ва бошқа баъзи мамлакатлар, деб уқтиради «Матэн» газетаси, ҳозирдаёқ Вашингтоннинг «ишончли дўстлари» бўлиб қолдилар. Аммо Оқ уйнинг Африкага доир сиёсатида ҳамон ЖАР режими билан «конструктив ҳамкорлик»ка асосий умид боғланмоқда. Вашингтоннинг фикрича, айни Претория регионда «АҚШнинг ҳаётий муҳим иқтисодий ва стратегик манфаатларини» таъминламоқда, деб ёзади газета.

АХБОРОТ

«ҲОЗИРГИ ЗАМОН СОВЕТ АКВАРЕЛИ»

«Советский художник» нашриёти босмага тайёрлаган альбомга «Ҳозирги замон совет акварели» деб ном берилди. Икки юз элликдан ортиқ асардан репродукция қилинган бу альбомни санъатшунослар Нина ва Владимир Вороновлар тайёрлаган.

Альбомда олти қардош республика акварелчиларининг кейинги 20 йил давомида яратган асарлари намойиш қилинади.

Улар орасида Совет Ўзбекистони акварелчи рассомларининг асарлари ҳам диққатга сазовордир. Б. Антоновнинг «Жиззах чўли янгиликлари», Ғ. Бойматовнинг «Эски шаҳардаги чархпалак», Ю. Толдикиннинг «Самарқандда кеч куз», Г. Чигановнинг «Оқ олтин» каби бир қанча сериядан иборат ишлари альбомдан ўрин олган.

Альбом ГДРнинг «Графише Верке Цвикау» босмахонасида чоп этилган.

С. КОСТИРКО.

ОММАЛАШАЁТГАН ТАЖРИБА

✦ СССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг «Қишлоқ хўжалигида саноатлашган ёрдамчи хўжалик ва ишлаб чиқариш» павильонида Иттифоқимизга таниқли хўжаликлардан бири — Боғот районидаги Нариманов номли колхоз тажрибасини ёритувчи кўргазма қишлоқ хўжалик мутахассисларини қизиқтириб қолди.

Область, район партия ва совет ташкилотларининг аҳолининг маҳаллий саноат товарларига бўлган талаб-эҳтиёжини қондиришга ҳаракат қилаётганликлари туфайли колхозда керамикадан ясалган турли буюмлар, сервизлар, гулдонлар, лаган, гулли кўзалар ишлаб чиқариш кўлами кенгайди.

Шунинг натижасида саноатлашган ёрдамчи хўжаликдан олинаётган даромад анча кўпайди. Наримановчиларнинг капитал қурилиш ва қурилиш материаллари ишлаб чиқариш соҳасидаги ишлари ҳам кўпчиликни қизиқтирмоқда.

Кўргазмадаги экспозиция асосида семинарлар, конференциялар ўтказилаётир. Колхоз тажрибаси Иттифоқимиздаги бошқа хўжаликларда ҳам оммалаштирилмоқда.

Б. ДУХНЕВИЧ.

ЎРМОН ДОРИХОНАСИ

Косонсойлик фармацевтлар бир неча йиллардан бери Чотқол тизма тоғлари ва Қоратоғ этакларида ўсадиган доривор ўсимликларни ўрганиш, меваларини тўплаш, кўпайтириш билан шуғулланмоқдалар. Улар ўрмон дорихонаси ташкил этиб, бир неча минг туп наъматак, бўймодорон, баргизоб, отқулоқ ва бошқа кўплаб ўсимликларни меҳр билан парвариш қилишяпти.

Ўтган йили кўп миқдорда наъматак, бўймодорон, отқулоқ илдизи, календула гули йиғиштириб олиб, турли дорилар тайёрлашди. Бу ишда Косонсой шаҳридаги марказий дорихона ходимларидан Н. Воҳидов, Р. Хабирова, М. Содиқова, У. Хайриддиновнинг ҳиссаси катта бўлди.

— Биз шифобахш ўсимликларни йиғиш, кўпайтиришдан ташқари унинг таркибини ўрганишга ҳам эътибор беряпмиз, — дейди дорихона мудири, СССР соғлиқни сақлаш аълочиси Фарҳод Каримов. — Шунингдек, мактаб ўқувчилари ўртасида доривор ўсимликлар, уларни қандай аниқлаш ва териб олиш мумкинлиги тўғрисида лекциялар, конкурслар ўтказиляпти. Мақсадимиз доривор ўсимликларни кўпайтириш орқали халқимизнинг саломатлигини муҳофаза этишга озми-кўпми ҳисса қўшишдан иборат.

А. НИЁЗОВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

● ХОРАЗМ ОБЛАСТИ. СССР Рассомлар союзининг аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими Раймберди ота Матчонов машҳур кулол сифатида халқ ўртасида довруғ таратган. Хонқа районидаги Мадир қишлоғида яшовчи бу устанинг ишлари оригиналлиги ва халқчиллиги билан ажралиб туради. Суратда: кулол Раймберди ота Матчонов.

К. Отаев фотоси (ЎзТАГ).

ҚУРОЛДОШЛАР, ҚАЙДАСИЗ!

Москва шаҳри остоналаридаги жангларда оммавий жасорат кўрсатган 239-ўқчи дивизия ветеранларига кўкракка тақиладиган нишон берилмоқда. Дивизия ветеранлари қуйидаги адресга мурожаат қилишларини сўраймиз: **Қозон шаҳри 420097, Вишневский кўчаси, 53/70, 65-квартира.**

Г. Ш. МИНЧАЕВ.

* * *

Фашистлар Германиясига қарши уруш йиллари 612-артиллерия полкининг 2-дивизиони қурол мастери Мидхат Казаков билан бирга жанг қилдим. Тошкентлик қуролдошим Мидхатни излаб топишда ёрдам беришларингизни сўрайман. Менинг адресим: **Бошқирдистон АССР, р/п Приютово, Карл Маркс кўчаси, 7-71.**

М. НАФИҚОВ.

* * *

Молдавияни, хусусан Оргеев шаҳрини фашист босқинчиларидан озод қилиш учун жангларда ўзбекистонликлар ҳам иштирок этганлар. Улардан ўз хотираларини, суратларини юборишларини, жангларда жасорат кўрсатган қуролдошлари ҳақида ёзиб юборишларини сўраймиз.

Л. КРАСНОСТАВСКИЙ,
«За коммунизм» газетаси ходими.

Молдавия ССР, Оргеев шаҳри.

РЕКЛАМА ✱ ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ МИНИСТРЛИГИ
қуйидаги олий ўқув юртларида
1983—84 ўқув йилига
кундузги ва кечки таълим
тайёрлов бўлимига

ТИНГЛОВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети — кундузги, кечки.
А. Навоий номли Самарқанд давлат университети — кундузги, кечки.
Т. Г. Шевченко номли Нукус давлат университети — кундузги,
Беруний номли Тошкент политехника институти — кундузги, кечки;

ИНСТИТУТ ФИЛИАЛЛАРИДА:

Бекобод шаҳри — кечки.
Олмалиқ шаҳри — кечки.
Жиззах шаҳри — кундузги ва кечки.
Муборак шаҳри — кундузги ва кечки.
Навоий шаҳри — кундузги ва кечки.
Наманган шаҳри — кундузги ва кечки.
Самарқанд шаҳри — кундузги ва кечки.
Чирчиқ шаҳри — кундузги ва кечки.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат институти — кундузги, кечки;
институт филиалларида: Андижон шаҳри, Наманган — кечки.
Тошкент халқ хўжалиги институти — кундузги, кечки.
Институт филиалида: Андижон шаҳри, — кундузги ва кечки.
Тошкент автомобиль-йўллар институти — кундузги, кечки.
Ф. Энгельс номли Тошкент давлат чет тиллар педагогика институти — кундузги, кечки.
М. Улуғбек номли Самарқанд архитектура-қурилиш институти — кундузги, кечки.
Фарғона политехника институти — кундузги, кечки.
Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат технологияси институти — кундузги, кечки.
Андижон давлат тиллар педагогика институти — кундузги, кечки.

Тайёрлов бўлимларига тугалланган ўрта маълумотли илғор ишчилар, колхозчилар ҳамда запасга бўшатилган ҳарбий хизматчилар саноат корхоналари, қурилишлар, транспорт ва алоқа ташкилотлари, геологоразведка ва топографогеодезия ташкилотлари, совхозлар, колхозлар, матлубот кооперацияси, қишлоқ хўжалигидаги хўжаликлараро корхоналар ва ишлаб чиқариш бирлашмалари, шунингдек, ҳарбий қисмлар қўмондонлиги ва СССР ДОСААФ ўқув юртлари йўлланмаси бўйича қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига қабул қилиш 2-3 фан бўйича суҳбат натижаларига кўра ўтказилади.

Тайёрлов бўлимини битирган ва битириш имтиҳонларини муваффақиятли топширганлар институтнинг 1 курсига кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар, таълимнинг кечки тайёрлов бўлимини битирганлар таълимнинг исталган бўлимига 1 курсга қабул қилинадилар.

Тайёрлов бўлимига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар: ректор номига ариза, иш жойидан (ҳарбий хизматдан) белгиланган намунали йўлланма, ўрта маълумоти тўғрисида ҳужжат (асли), иш жойидан (ҳарбий қисмдан) характеристика, меҳнат дафтарчасидан корхона раҳбарлиги тасдиқлаган кўчирма, медицина справкаси (286-формали), 8 та фотосурат (3x4 см. ҳажмли).

АРИЗАЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ:

КЕЧКИ БЎЛИМГА — 20 августдан 15 сентябргача, суҳбатлашиш — 16 дан 25 сентябргача, қабул қилиш 25 дан 30 сентябргача.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 ОКТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.
Ўқиш муддати — 10 ой;

КУНДУЗГИ БЎЛИМГА — 1 октябрдан 10 ноябргача; суҳбатлашиш — 15 дан 25 ноябргача, қабул қилиш — 25 дан 30 ноябргача.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 ДЕКАБРДАН БОШЛАНАДИ.
Ўқиш муддати — 8 ой.

Ўзбекистон ССР Тайёрлов министрлигининг
ТОШКЕНТ ТЕХНОЛОГИЯ БИЛИМ ЮРТИ
1983—84 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти тегирмон ва аралаш озуқа корхоналари учун мутахассислар, темирчилик ишлари учун мастерлар, саноат ускуналари ремонти бўйича слесарлар, дон маҳсулотлари сифатини аниқлаш бўйича лаборантлар тайёрлайди.

Ўқиш муддати — 1 йил.

8—10 синф ҳажмида маълумотли йигит ва қизлар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинадилар. Билим юртига қабул қилинганлар ойига 40 сўм стипендия оладилар ва бепул овқатланадилар. Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар ана шу ихтисослик бўйича ўрта махсус ва олий ўқув юртларига ўқишга юбориладилар.

Билим юртига киришни хоҳлаганлар директор номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатларни илова этадилар: маълумоти тўғрисида ҳужжат, таржимаи ҳол, саломатлиги тўғрисида медицина справкаси, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома, 3 та фотосурат (3x4 см. ҳажми) ва турар жойидан справка.

Бошқа шаҳарлардан келганларга ётоқхона берилади.

МАШҒУЛОТЛАР 1 СЕНТЯБРДА БОШЛАНАДИ.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, 2-Сельмаш проезди, 15-уй (13-трамвай, 3, 10, 168, 28, 30, 48, 72-автобусларнинг «Ташсельмаш» заводи» бекати). Телефон 66-02-16.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ
(Ўзбекистон ССР 50 йиллиги кўчаси)
ва
РЕСПУБЛИКА ШАҲАРЛАРИДАГИ
ОБУНА НАШРЛАРИ МАГАЗИНЛАРИДА «ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНЛАРИ ТЎПЛАМИ»нинг
(рус тилида)
8 жилдли нашрига
ОБУНА БОШЛАНДИ

Обуна пайтида 10 сўм бай пули берилади.

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНЛАРИ ТЎПЛАМИ» нашри партия, совет, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотлари ходимлари, халқ хўжалигидаги юридик хизмат ва ҳуқуқ муҳофазаси органлари ходимлари ҳамда гражданлар учун мўлжалланган.

Қонунлар тўплами 1983—87 йилларда нашр этилади.

Обуна чекланмаган миқдорда қабул қилинмоқда.

Икки жилддан иборат русча-ўзбекча луғатга ҳам обуна давом этмоқда.

ЎЗБЕКИСТОН КИТОБ САВДОСИ БИРЛАШМАСИ.

АХЛОҚ МАВЗУИДА

ИНСОННИ АРДОҚЛАНГ

Ҳамма оғир сукутда. Кўзларда ёш... Яхши бир инсон билан видолашмоқдалар. Дафн маросимига йиғилган тумонат одамнинг ҳам, узрли сабаб билан келолмаган ёки хабар топмаган унинг дўстлари, биродарларининг ҳам дилини ўртаб юборганлиги кўзлардан маълум эди. Йўқ, кўзлар эмас, диллар йиғламоқда эди.

Ўлим, қайси ёшда бўлмасин бу — фожиа, таъзия — инсонни йўқотишдир. Таъзия ибораси халқ удумида яхши деб ном чиқарган, ҳақиқий инсонларнинг ўлимига таааллуқли бўлади. Бу кунги йўқотиш ҳам марҳумнинг оиласи, дўст-ёрлари ва ишлаган коллективи учунгина эмас, шу билан бирга уни яқиндан таниган, гарчи у билан мулоқатда бўлмаган бўлса ҳам, лекин унинг асарларидан баҳраманд бўлган кишилар учун ҳам катта таъзия эди.

Ногоҳ ўлим унинг каттакатта режаларини рўёбга чиқаришга халақит берди. Уйлаб кетасан киши. Ахир табиатда доимо адолат разолатдан кучли-ку. Доимо жиноят ҳақиқат олдида чекинади-ку. Шундай экан баъзи ўғирлик, безорилик қилиб, оиласига, қўни-қўшниларига азоб берган шахслар кам бўлса-да, бор-ку, улардан негадир «тасодиф» ёки касалликлар ҳам ҳайиқадими... Эл-юрт учун доимо нафи тегиб турган, яхши инсонлар эса баъзан бирон бир касаллик, ногаҳон айтилган қўпол сўз, бирон бир туҳматнинг қурбони бўлиб кетишлари ҳам тасодифми? Йўқ, бу ҳолда адолатга разолат ҳамла қиляпти, бинобарин, уни бартараф этмоқ зарурдир.

Қабристонда одамлар дафн маросимларида тўпланадилар. Ҳамма-ҳамманинг бу ердан тезроқ чиқиб кетишга интилиши ҳам табиий ҳолдир. Чунки, қабристон инсонни ўйлашга, ўз виждони билан ўзи рўпара келишига мажбур этадиган, ҳар бир инсон учун охирги, абадий манзилгоҳдир.

Шу борада бўлиб ўтган бир воқеани ҳикоя қилмоқни жоиз деб топдик.. Ўғил бир неча кунлар муттасил хизматдан ёмон кайфиятда келган, кечаларни бедор ўтказган. Фарзандининг ҳар бир ҳаракати, ички кечинмаларидан хабардор, зийрак онаси ўғлидан бу каби ёмон кайфиятлар боисини сўраган, ўғли эса ишхонада ўз бошлиғи билан урушиб қолганлигини айтган, шу корхонадан кетишга маслаҳат сўраган... Онаси эса ўғлига «Жигарбандим, эрталаб турибоқ, қабристонга бор, марҳум отанг қабрига бир дона гулдаста қўй, қабрини супуриб-сидириб кел ,шунда енгил тортасан» дебди. Фарзанд шу куниёқ отаси дафн этилган қабристонга борибди, ота қабрини зиёрат қилибди, сукутда ўз хатти-ҳаракатларини яна бир тафаккур тарозусига солибди, енгил тортиб уйга қайтибди...

Ҳикоя баёнида давом этамиз. Бу кун ҳам қабристонда қисқа мотам йиғилиши бўлди. Марҳумнинг фарзандлари, унинг қариндошлари тўн кийиб, бел боғлаб турганлар қабр атрофида сукутда. Марҳум охирги дамгача хизмат қилган илм даргоҳининг раҳбарларидан бири мотам йиғилишини очади. У қўлига қора баҳя тақиб олган, гардишига олтин суви югуртирилган кўз ойнагини шошиб тақиб, қўйиндан мотам нутқи ёзилган қоғозни олади. У ҳар қанча яширишга уринмасин, унда ҳаяжон, тўғрироғи саросима сезилар, қўллари, ҳатто лаблари титрар, ранги ўчган эди... «Ўртоқлар, дўстлар, фанимиз оғир жудоликка учради. Яхши инсон...».

Шу пайт бошлиқдан тўрт-беш метр наридан, орқа томондан даъфатан «қотил» деган овоз эшитилди. Ғала-ғовур кўтарилиб, бошлиқ ғулдираб қолди. Икки киши дарҳол ҳалиги йигитни қўлтиқлаб даврадан олиб чиқдилар. Ўртага жуда ноxуш вазият чўкди. Бошлиқ шошиб ўзгаларга сўз берди. Марҳум дафн этилди...

Эшитинг. Воқеа бундай бўлган эди.

Эндигина 45 баҳорни қаршилаган, жисмоний ва руҳий жуда бардам М. илм даргоҳи коллективи, маҳалла аҳли. қариндош-уруғлари орасида ҳавас қилса арзигудай обрў-эътибор орттирди. Иззат-икромлар унга ўзича келмади, албатта. Булар унинг бетиним меҳнати маҳсули эди. Шу билан бирга унда табиат инъом этган катта қалб, инсоний меҳр ва чуқур одамийлик ҳам мужассам. Унда одиллик, ростгўйлик, бошқаларга меҳр-шафқат билан бир қаторда, ғаразгўйлик, мунофиқлик ва ахлоқ-одоб нормаларининг бошқа хилдаги бузилишларига қарши муросасизлик ҳам кучли эди.

Табиийки, баъзи бировларга мақтов ёқади, одилона, ҳолисона айтилган танқидни кўпчилик тўғри тушуниб, тўғри хулоса чиқарсалар, айримларга эса танқид зинҳор ёқмайди. Улар ўринли маслаҳат, қонуний эътирозларни ғаразгўйликка, иғвогарликка ҳам йўйдилар. Агар бундай кишилар бирон бир коллективга бошлиқ бўлиб қолсалар унда нима бўлади? Бундай ҳоллар ҳам афсуски учраб туради. Токи ҳақиқат барқарор топиб, адолат тантана этгунча қанча англашилмовчиликлар кечади, денг. Неча-неча кишиларнинг боши ёстиққа етади. Ҳикоямиз қаҳрамони бўлган олим ҳам худди шундай бошлиққа дучор бўлиб, туҳматнинг қурбонига айланган эди.

У аввал ўзи ишлаётган бўлим раҳбарининг ножўя ҳаракатлари, унинг қонунбузарлигини ҳолисона ўзига айтган. Фойда бўлмагач, у аввал олимлар кенгашида, кейин эса партия йиғилишида одоб ва маданият нормаларига изчил амал қилган ҳолда, ўз раҳбарини қаттиқ танқид қилган. Олим билан бошлиқнинг муносабатларида шундан кейин ўзгариш бўлиб қолди. Бошлиқ ўзидан, амалидан хавфсираб, худди ўрнини биров олиб қўяётгандек ҳадиксираб, олимга қарши барча имкониятларини ишга солиб, ўч олишга ўтди. У аввал олимнинг номини байрамолди ташаккурномаларидан, рағбатлантирилганларнинг рўйхатидан тушириб қолдирди, унинг лабораториясини илмий лабораторияларга бир хил тақсимланган турли хил ашёлар ва аппаратлардан маҳрум қилиб қўйди. Бирор ерда дуч келиб қолганларида эса бошлиқ тескари қараб, олимнинг саломига алик ҳам олмай қўйди. Бу ҳам етмагандек бошлиқнинг бевосита қутқуси билан, ҳайбаракаллачи ҳамтовоқлари унинг устидан бир неча бор юмалоқ хатлар уюштириб, турли мутасадди ташкилотларга жўнатишди. Хатда гўё олим илмда бемаҳсул, аёлларга кўз олайтирадиган, ҳатто қўли эгри деб айбланди. Табиийки, бундай хатлардан кейин келадиган комиссиялар бу уйдирмалар тасдиқланмагач, олимдан узр сўраб кетишган. Бу қилмишларидан бирор иш чиқмагач, бошлиқ ўз рақибига сўнгги зарбани бериш мақсадида тегишли ташкилотларга телефон қилиб: «Бизда бир сохта олим бор, ҳамма ишлари самарасиз, ўзи эса ўта кетган иғвогар одам. Шуни бир тергаб қўйинглар...» дейишгача бориб етди. Энди М.ни шу ташкилотларга чақира бошлайдилар. Хуллас, орадан кўп ўтмай яхши бир инсоннинг боши ёстиққа тегди. Бир йил ичида икки марта юрак мускулларига қон қуюлиши сабабли касалхонада оғир аҳволда ётди. Унда ўткир хафақонлик хасталиги бошланди. Саломатлигининг ёмонлигини, оқибатда содир бўлиши мумкин бўлган ноxушликни аввалдан сезибми, навбатдаги юрак хуружи тутганда ошналаридан бирига: «Борди-ю менга бир кор-ҳол бўлиб, ҳаётдан кўз юмсам, бирдан бир илтимосим — ўша киши менинг дафн маросимимда қатнашмасин, бу менинг қалбим ҳукми, қолаверса васиятимдир» деган.

Бир донишманддан сўрабдилар:

— Оламда энг кучли жонзот нима ёки ким?.

— Инсон! — дебди донишманд.

— Оламда энг мураккаб ва мустаҳкам жонзот нима ёки ким? — сўрабдилар яна ундан.

— Инсон! — дебди яна донишманд.

— Оламда энг нозик жонзот нима? — сўрашибди ундан учинчи марта.

— Инсон! — деб жавоб берибди яна донишманд.

Дарҳақиқат, тирик табиатнинг муносиб тождори — инсон ўз идроки билан бетакрор, беқиёс куч манбаидир. Атом энергияси нималарга қодирлигини биламиз. Лекин унинг жилови ҳам ўз ижодкори — инсоннинг қўлида-ку.

Инсон темирдан ҳам мустаҳкам иродага эга. Бинобарин, инсон жуда мураккаб ҳамдир. Одамларда фақат бош миянинг қобиғидагина 14 миллиард асаб хужайраси мавжуд, уларнинг ҳар бири муҳитни сезиш ва жавоб беришга омилдирлар. Тўқималар, хужайраларга ҳаёт — кислород элтувчи омил — қон шаклий элементларидан қизил қон таначаларининг саноғи эса нормал одамда 23 триллиондан ортар экан. Агар уларни бирбирига улаб, рамзий белбоғ яратилса, бу белбоғ ер куррасини тўрт бора айланган бўлар эди. Бу мисоллар инсон мураккаблигининг яна бир белгисидир.

Шу билан бир қаторда донишманд айтганидек, инсон энг нозик, энг теран хислатлар соҳиби ҳамдир. Бир оғиз қўпол сўз, бир лаҳзалик шафқатсизлик, мунофиқлик, туҳмат оғуси инсон учун кўплик қилади. У ҳатто бебаҳо бойлик — бетакрор ҳаётдан кўз юмишгача олиб бориши мумкин.

Асрлар мобайнида яратилган табиий кучлар, ер силкинишлари замирида емирилган, парчаланган тарихий обидаларни яна аввалгисидек тиклаш, моҳир заргар эса синган, қимматбаҳо металл буюмларга аввалгидек сайқал бера олиши, кулол синган, дарз кетган чинни, шишаларни чегалаб бериши мумкин. Лекин инсон, унинг асаб торлари ўзига хос, яъни юрак томирларига, бош мия ҳужайраларига андек путур етса, қон қуюлса уларни «таъмир этиш», «чегалаш» мушкул иш-дир.

Шундай экан, нима учун баъзан кишилар ўртасида ахлоқ-одоб нормаларини қасддан бузиш ҳоллари рўй бериб турса ҳам кўпинча бунга бефарқ қаралади. Аксарият ҳолларда кишилар ғаразгўй, қалби нопок шахсларга индамай, жабрланувчига панд-насиҳат қилиб, унга сабр тилайдилар. Агар қонунбузар, асаббузар, ғаразгўй дилозорлар шу коллективнинг ўзида шармандa қилинса, хунук воқеаларнинг олдини олиш мумкин бўларди, албатта.

Умр инсонга бир марта берилади. Уни қандай яшаш, қандай авайлаш, сайқаллаш ҳам маълум даражада инсоннинг ўзига боғлиқдир. Одамга ҳаёт бахш этувчи ва уни авайлаб вояга етказувчи, унинг умри боқийлигини таъминловчи омил — аввало, инсоннинг ўзи. Қолаверса, уни ўраб олган муҳит, у билан кундалик муносабатда бўладиган одамлардир. Биз шундай яшайликки, бир-биримизнинг қалбимизга доимо малҳам бўлайлик, ҳар бир сўзимиз, ҳаракатимиз, инсонни авайлаш, унга сиҳат-саломатлик бахш этишга қаратилмоғи лозим.

А. ОҚИЛОВ,
профессор.

СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

БИРИНЧИ ЧЕМПИОНЛАР

Финляндия пойтахти Хельсинкида биринчи марта ўтказилган жаҳон чемпионати якунланди. Совет спортчилари жами 23 та — 6 та олтин, 6 кумуш, 11 та бронза медалларини қўлга киритдилар. Жумладан, лангар билан сакрашда донецклик С. Бубки (570 см), молот улоқтиришда Ростов-Дон шаҳридан С Литвинов (82,68 м), баландга сакрашда одессалик Г. Авдеенко (232 см) билан ростов-донлик Т. Биков (201 см) ва 400 метрга тўсиқлар оша югуришда краснодарлик Е. Фесенколар (54,14 сек) жаҳон чемпионатининг олтин медалларини олдилар. Шунингдек, 4x400 метрга эстафетали югуришда 3 минут 0,78 секундли натижа билан СССР рекордини ўрнатган спортчиларимиз ҳам жаҳон чемпиони номига сазовор бўлдилар. Биринчи чемпионлар орасида СССР халқлари Спартакиадасининг бронза медали совриндори тошкентлик Сергей Ловачев ҳам бор.

Умуман, жаҳон чемпионати баҳсларида ўзбекистонлик спортчилар муваффақиятли куч синашишга ҳаракат қилдилар. 400 метрга тўсиқлар оша югуришда Спартакиада чемпиони, тошкентлик А. Харловни бронза медалига эга бўлганлигини хабар қилган эдик. Андижонлик Спартакиада чемпиони Замира Зайцева 1500 метрли масофага югуришда (4 минут 01,19 секунд) жаҳон чемпионатининг кумуш медали совриндори бўлди. Унинг ҳамшаҳри С. Ўлмасова 3 километрга югуришда тўртинчи ўринни олган эди.

БАҲСЛАР ВА ҒОЛИБЛАР

● ЧИМ ХОККЕЙ. Биринчи лига эркаклар командалари ўртасида навбатдаги тур ўйинлари ўтказилди. Самарқанд спартакчилари Фарғонанинг «Химик» коллективи билан учрашиб [2:0] пешқадамликни мустаҳкамлашди.

● ФУТБОЛ. Нальчик шаҳрида ВЛКСМ Марказий Комитетининг «Юность» соврини учун Бутуниттифоқ финал ўйинлари бошланди. Ҳал қилувчи баҳсларда олти команда иштирок этмоқда. Футболчиларимиз дастлабки ўйинни Арманистон командаси билан ўтказиб [1:1], дурангга эришдилар.

«Спартак» — «Динамо» [Тб] учрашувида 5:1 ҳисоби қайд этилди. Спартакчилар 29 очко билан учинчи ўринга кўтарилдилар.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

16 АВГУСТ, СЕШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Мультфильмлар. 10.10 — Мўъжизасиз мўъжизалар. 11.15 — Болалар учун фильм. 12.20 — Концерт. 12.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.10 — Сенинг ленинча кутубхонанг. 16.55 — Мактаб ўқувчиларига нон ҳақида. 17.25 — Концерт. 18.00 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 18.30 — Кино сенинг дўстинг. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Инсон ва қонун. 20.00 — Оловли ёй. Бадиий фильм. 21.30 —Время. 22.05 — Концерт. 22.50 —Дунё воқеалари. 23.05 — Балет артистларининг чиқиши. 23.35 — Спорт ҳафталиги.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Ўн бир умид. Бадиий фильм. 10.55 —Оддий мўъжизалар. 11.20 — Илмий-оммабоп фильм. 11.40 — Ҳўнар-техника билим юртларида нимага ва қандай қилиб ўргатишади?! 12.10 — Француз тили. 12.40 — Парчаланган осмон. Бадиий фильм. 1-серия. 13.45 — Концерт. 14.05 — Мультфильм. 14.15 — Ҳужжатли фильм. 14.45 — Фильм-концерт. 15.30 — С. Никитин. Ҳаёти ва ижоди. 16.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Халқ куйлари. 19.00 — Қишлоқ янгиликлари. 20.00 — Объектив. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Халқаро панорама. 21.30 — Время. 22.05 — Бадиий фильм. 23.10 — Илмий-оммабоп фильмлар.

ТОШКЕНТ-I. 12.35 — Телефильм. 12.55 — Эртага—премьера. 14.00 — Карнай овози. 14.30 — Тошкент — нон шаҳри. Бадиий фильм. 18.25 — Қувноқлар даврасида. 18.55— Шаҳар меҳмонларни кутмоқда. 19.30 — Ахборот. 19.45 —Адабий альманах. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Шопениана. 21.30 — Время. 22.05 —Йиғим-терим техникаси шай бўлсин. 22.25 — Қилич ва қалқон. 1-фильм. 23.45 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.20 — Ҳужжатли фильм. 19.20 — Классик куй саҳифалари. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Ханжар. Бадиий фильм. 2-серия. 21.30— Москва-II.

17 АВГУСТ, ЧОРШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Саёҳатчилар клуби. 10.40 — Курск жангининг 40 йиллигига. Оловли ёй. Бадиий фильм. 12.10 — Концерт. 13.00 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Қишлоқ коммунистларининг ишлари ва юмушлари. 16.10 — Совет тасвирий санъати. 17.00 — Вильнюс квартети. 17.30 — Горнчилар, қаердасиз! 18.15 — Бош конструктор. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.35 — Мультфильмлар. 20.05 — Ёшлар аудиториясидаги учрашув. 20.35 — Коломба. Бадиий фильм 1-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли экран. 23.10 — Дунё воқеалари. 23.25 — П. И. Чайковский. 1-квартет.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Қисқа метражли бадиий фильмлар. 10.25 — Бил ва уддала. Мактаб ўқувчилари учун илмий-ўқув кўрсатуви. 11.10 — Биргаликда аҳил оиламиз. 11.40 — Оталар, оналар, Сизлар учун 12.40 — Парчаланган осмон. Бадиий фильм. 2-серия. 13.45 — Мультфильмлар. 14.10 — Сиз яратган боғ. 11.40 — Фильм-концерт. 15.20 — Ёшлар адреслари. 16.20 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Камалак. 20.20 — Концерт. 20.30 — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 — Мотоспорт бўйича жаҳон чемпионати. 21.30 — Время. 22.05 — Ёз ҳам охирлаб қолди. 23.15 — Москва бўйлаб саёҳат.

ТОШКЕНТ-I. 12.35 — Ер саховати. Ҳужжатли фильм. 12.50 — Музикали драмалардан ариялар ва дуэтлар. 13.30 — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Жавлон Ҳамроев. 14.30 — Қилич ва қалқон. 1-фильм. Ихтиёр ўзимда эмас. 18.15 — Ёзги меҳнат чораги. 18.45 — Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотига номзодлар. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Телевизион новеллалар театри. 20.00 — Чорвачилик — зарбдор фронт. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбекистон ССР халқ артисти М. Шамаева ва ака-ука Ваҳобовлар концерти. 21.30 —Время. 22.05 — Бугун оламда нима гап. 22.20 — Қилич ва қалқон. 2-фильм. Яшаш шарт. 24.00 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.25 — Невадаги шаҳар. 19.30 — Она шаҳрим—Тошкентим. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Ханжар. Бадиий фильм. 3-серия. 21.30 — МТ-II.

РАДИО

16 АВГУСТ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 —Ғ. Тошматов қўшиқлари. 9.30 — Дўстлик байроғи. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Халқаро аҳвол кундалиги. 18.30 — Партиянинг омма билан алоқасини мустаҳкамлаш — идеологик ишнинг муҳим вазифаси. 19.25 — Ёшлик. 20.50 — Адабий ўқиш. 21.10— Концерт. 22.30 — Радиотинглoвчилар таклиф этган программа асосида концерт.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС:
700000, Тошкент-П.
Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.

Р. 02082. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 187. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15